

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DUNYA K ASIKLERI

İLK AŞK

TURGENYEV



Dünya Edebiyatından Seçmeler

İlk Aşk

TURGENYEV

Kum Saati Yayınları

İlk Aşk

Turgenyev

© Kum Saati Yayınları

ISBN- 975-8414-14-3

Kum Saati Yayınları: 2004.44

Dünya Klasikleri Dizisi: 003.040

Genel Yayın Yönetmeni : İlhan Bahar

Dizi Editörü: Bilkan Tat

Kapak Tasarımı: Adem Şenel

İç Düzen: Adem Şenel

Düzelti: Emre Aydın

Baskı-Cilt: Çalış Ofset

© Kitabın Türkçe çeviri hakları İlhan Bahar ve Kumsaati Yayınları'na aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Haberleşme Adresi:

Sümer Mahallesi 18. Sokak No:4

Zeytinburnu / İSTANBUL

Tel: 0 212 416 39 13-14

e-mail: info@kumsaatiyayincilik.com.

<http://www.kumsaatiyayincilik.com>.

TURGENYEV

İLK AŞK

Türkçesi
Mustafa Bahar

Kum Saati Yayınları



Şimdi, konuklarını gönderen ev sahibi, Sergey Nikolayeviç ve Vladimir Petroviç'le baş başa kaldı.

Ev sahibi, uşağa sofrayı kaldırmasını emrettikten sonra bir keyif sigarası yaktı, sonra da koltuğuna iyice gömüldü.

Ardından Sergey Nikolayeviç'e döndü:

- Sergey Nikolayeviç, söz vermiştik, herkes ilk aşkını anlatacaktı. Önce sizden başlayalım, ne dersiniz?

Sergey Nikolayeviç sarışın ve toparlak yüzlüydü. Yüzündeki yumukluklar hemen göze batıyordu. Gözlerini bir süre tavana diktikten sonra;

- Benim hiç ilk aşkım olmadı ki, diye söze girdi. Azizim, istersen ikincisinden söz edeyim.

- Nasıl yani?

- Öyle işte. Başlangıçta cici bir kıza kur yaptım. Ama bu öyle pek masumca, saf bir iş değildi. Sonrakiler de öyle... Aslına bakarsanız ömrümde bir kere âşık oldum, o da altı yaşındayken dadıma... Bu da o kadar uzakta kaldı ki tam olarak hatırlayamıyorum, hatırlasam da galiba ilgi çeken şeyler değildi .

- Peki, öyle olsun, dedi ev sahibi. Benim de ilk aşkımın hiç bir özelliği yok. Karım Anna İvanovna ile karşılaşmadan önce aşkı hiç tanımamıştım. Tanıştıktan sonra ailelerimiz evlenmelerimizi uygun buldu. Çabucak birbirimize ısındık, çok geçmeden evlendik. Aşk hikâyem bundan ibaret. Bu konuyu

ortaya atarken doğrusu kendimi değil, sizleri; -yaşlı demeyeceğim, ama pek de genç sayılamayacak siz- bekârları düşünüyordum. Şimdi sizi dinliyoruz, Vladimir Petroviç.

Kırkında, saçları hafifçe kırlaşmış Vladimir Petroviç biraz düşündü, sonra,

- Benim ilk aşkım gerçekten hep dinlediğimiz sıradan aşk hikâyelerine benzemez; dedi.

- Daha iyi ya. Anlatın... İsteriz!.. diye atıldı ev sahibiyle Sergey Nikolayeviç.

- Hay hay, memnuniyetle. Yalnız şöyle yapalım, anlatmayı pek beceremem ben. Ya kem küm eder ya da konuyu gevelerim, gereksiz ayrıntılara dalarım. Soğuk, yapmacık bir şey olur... İzin vererseniz, hatırımda kalanları bir deftere karalayıp başka bir gün okuyayım size.

Bu başlangıçta diğer iki arkadaşın da hoşuna gitmedi, ama sonunda razı oldular. İki hafta sonra buluşacaklardı. Vladimir Petroviç de sözünde durdu, anılarını getirdi.

Defterinde şunlar yazılıydı:



1 883 yılının ortalarıydı, henüz on altı yaşındaydım. Ailemle birlikte başkent yakınlarındaki Kaluga şehrinde kiraladığımız bir yazlıkta kalıyorduk. Bu arada ben üniversite sınavına hazırlanıyordum.

Başıma buyruk biriydim, evde kimse benim işime karışmıyordu. Son maceram, Rusya'yı bir türlü sevemeyen, abuk subuk konuşan Fransızca öğretmenimle oldu. En sonunda ondan yakamı kurtarmayı başardım.

Adam, sabahtan akşama kadar odasında sırtüstü yatarak asık suratla kendi dünyasına daldardı; benimle ilgilendiği yoktu. Babam bana karşı müşfikti ama fazlaca üstüme düşmüyordu. Hele annem, tek çocukları olduğum halde hiç ilgilenmiyordu benimle; kadıncağız kendi derdindeydi... Babam ondan on yaş küçük, çok yakışıklı bir erkekti, annemle parası yüzünden evlenmişti. Kadının hayatı çırpınmalar, kıskançlık krizleri içinde geçiyordu. Kocasından ödü koptuğu için üzüntülerini, kızgınlığını açığa vuramazdı. Babam da ona hiç yüz vermiyor, hep sert, soğuk duruyordu; onun gibi rahat, kendinden emin, başkalarına hâkim bir adam görmemiştim!

Yazlıkta geçirdiğim ilk haftalar bugünkü gibi gözümün önünde. Şehirden 9 Mayıs'ta Aziz Nikola gününde taşındık. Bol bol geziyordum. Elimde, tek bir satırını okumadığım Kaydanov'un tarihiyle bahçemizde, kasabada, şosede dolaşıp duruyordum. Kızlara çıkınca o sıralar epeyce bildiğim şiirleri yüksek sesle ezberden okumaya başlardım. Damarla-

rımda kan kıpır kıpır, yüreğimde hiç sebep yokken tuhaf, tatlı bir sızı vardı... İçimde ürkek bir bekleyişle, hep aynı hayaller çevresindeydim. Bu duyguların verdiği hüznün etkisiyle bazen gözlerimin yaşardığını saklamayacağım.

Ama yaşama, coşma isteği baharda fışkıran taze yeşillik gibi, bu şairce hüznü bastırıyordu. Bir atım vardı. Kendi elimle eyerleyerek kırlarda tek başıma saatlerce dolaşırdım. Hayvanı dörtlüye kaldırdığım zamanlar kendimi turnuvada dövüşen şövalyelere benzetirdim.

O sıralar içimde belirli bir kadın, bir aşk hayali yoktu. Yine de bütün düşüncelerime, duygularıma yepyeni, tatlı bir kadınla karşılaşmak umudu hâkimdi. Bütün varlığım, kanımın her damlası bir önseziyle doluydu.

Yazlığımızda ,oturduğumuz köşkten başka tek katlı ufak iki yapı daha vardı. Soldaki, ucuz duvar kâğıtları yapan bir atölye hâline getirilmişti; sıska, solgun, kirpi gibi dimdik saçlı on on beş çocuk çalışırdı. Üstü başı yağ içinde bu oğlanlar cılız gövdelerinin bütün gücüyle dörtgen şeklindeki tahta preslerin kollarına abanıyor, kâğıtlara çeşitli desenler basıyorlardı. Sık sık gidip çalışmalarını seyrederdim. Sağdaki yapı geldiğimiz zaman boştu; kiralıktı.

9 Mayıs'tan üç hafta sonra bir gün boş evin pencereleri açıldı, içerden kadın yüzleri görüldü; bir ailenin taşındığını anladık. Annem o gün yemekte soframıza, yeni komşularımızın kim olduğunu sordu. Prenses Zasekina'nın adını duyunca oldukça saygıyla,

- Prenses demek... dedi. Sonra yoksulca bir şey olmalı... diye ekledi.

- Arabaları yok. Üç tek atlı arabayla geldiler. Eşyaları da eften püften...

- Olsun; hiç yoktan iyidir... Bir komşumuz oldu... Annem sözüne devam edemedi, babamın soğuk bakışı altında ezildi, sustu.

Gerçekten Prenses Zasekina zengin değildi. Taşındığı bina o derece köhne, ufak ve basıktı ki, sıradan bir aile bile burada oturmayı göze alamazdı. Tabii ben o zaman böyle şeyler üzerinde duracak çağda değildim. Unvanlara da önem verdiğim yoktu, o sıralar Schiller'in "Haydutlar"ını yeni okumuştum.



Tüfeğimi yüklenip akşam üzerleri karga avına çıkmak benim en çok sevdiğim şeylerin başında geliyordu. Bu kuşlardan oldum olası tiksiniyordum.

Yine böyle bir günde bahçeye çıkmıştım. Artık beni iyice belleyen kargalar durumu anlayıp, çirkin sesleriyle çığlıklar atarak kaçışmaya başlamışlardı. Ben de peşlerinden koşuyordum.

Kargaların peşinde yan binanın daracık bahçesini bahçemizden ayıran alçak duvara yaklaştım. Önüme bakarak gidiyordum. Birdenbire kulağıma birtakım sesler geldi. Duvarın öte yanına bakınca şaşkınlıktan olduğum yerde kaldım.

Birkaç adım ilerde, düzlükte, ahududu yeşilliği arasında uzun boylu, ince yapılı bir genç kız duruyordu. Pembe çizgili entari giymiş, başına beyaz eşarp bağlamıştı. Kızı dört delikanlı çevirmişti; elindeki çocukların "patlangaç" dedikleri gri beyaz minik torbacık şeklinde çiçekleri başlarından tutarak delikanlıların alınlarında patlatıyordu. Gençler alınlarını sırayla hem de severek uzatıyordu. Pembeli kızın hareketleri o kadar çekici, kendinden emin, aynı zamanda tatlı, alaycı ve sevimliydi ki, hayranlık çığlığımı güç tuttum. O anda bu güzel parmakların benim alnımda da bir çiçek patlatması için neler vermezdim!

Tüfeğimi yere düşürdüm, dünyayı unutarak genç komşumuzu seyre daldım. Oldukça hoş, göz okşayıcı fiziğine, güzel ellerine, beyaz eşarabın altında hafifçe dağılmış sarı saç-

larına, kirpiklerinin gölgelediği gözleriyle narin yanağına bakmaya doyamuyordum. Birdenbire, pek yakınımda,

- Hey delikanlı, tanımadığınız genç kızlara böyle bakmak yakışır mı? diye bir ses duydum, buna çok kötü bozuldum.

Duvarın ötesinde, kısa kesilmiş siyah saçlı bir adam beni alaycı bakışlarla süzüyordu. Pembeli kız da dönüp baktı, canlı, heyecan dolu bir yüzle bir çift iri gri gözle karşılaştım. Bu yüz birden hareketlendi, güldü; beyaz dişler ışıldadı, kaşlar hoş bir şekilde yukarı kalktı. Utancımдан kıpkırmızı oldum. Tüfeğimi yerden kaptığım gibi arkama bakmadan kaçtım. Beni neşeli, babacan bir kahkaha uğurladı. Koşarak eve döndüm, aynı hızla odama daldım, kendimi yatağın üzerine attım. Kalbim kopacak gibi çarpıyordu. Utanç, heyecan, neşe duyuyordum... Biraz yatışınca kendime çekidüzen vererek çaya indim. Genç kızın hayali gözümden bir türlü gitmiyordu. Hâlim de bir başkalı olmalıydı ki babam,

- Hayrola, bir karga mı vurdun ? diye takıldı.

Öncelikle , bahçede olanı anlatmak istedim. Sonra vazgeçtim, takılışına gülümseyerek karşılık verdim. Yatarken nedense tek ayak üstünde üç defa döndüm, saçlarımı özenle pomatlardım ve bütün gece ölü gibi uyudum. Sabaha karşı uyanarak hayranlıkla çevreme bakındım; içimde bir başkalık, bir yenilik vardı.



Aklıma ilk gelen şey, "Bunlarla nasıl tanışabilirim?" oldu. Kahvaltıdan önce bahçeye indim ama duvarın yakınına gitmediğim için kimseyi göremedim. Çayımı içtikten sonra sokağa çıktım, prensesin evinin önünden bir iki kere geçtim. Pencerelere uzaktan göz atınca kızın yüzünü görür gibiydim ve korkudan hemen kaçtım.

Neskuçnoye'nin önünde alabildiğine uzanan kumlu düzlükte gelişigüzel dolaşırken, "Yüzde yüz tanışmalıyım... Ama nasıl?" diye düşünüyordum. Dünkü karşılaşmayı en küçük ayrıntılarına kadar hatırlıyordum. Nedense en canlı hatıra, kızın bana gülümsemesiydi...

Ben dışarda tanışma plânları kurarken meğer annem yeni komşumuzdan mektup almıştı. Gri kâğıda yazılı mektup mahkeme çağrılarını, sıradan şarap şişelerini mühürlemekte kullanılan boz renkli mumla mühürlüydü. Prens, gramer hatalarıyla dolu, düzensiz yazılmış mektubunda annemden yardım ve korunmasını rica ediyordu. Onun ve çocuklarının geleceğinin bağlı olduğu birtakım önemli dâvalarda etkili olabilecek hatırlı dostlarımızdan yardım, daha doğrusu torpil istiyordu.

"Bu mektubu yüksek çevreden iki hanımefendinin tanışıp komşuluk etmesi için bir sebep saydım..." sözleriyle mektubunu bitiren prenses bize gelmek için izin istiyordu.

Annemi odasında suratı bir karış buldum, babam evde yoktu, akıl danışamadığı için zor durumdaydı. "Yüksek çev-

reden bir hanımefendiye" üstelik bir prensese cevap vermek olamazdı. Fransızca yazmayı uygun bulmuyordu, Rusça imlâ bakımından o da epey zayıftı... (*) Annem bunu bildiği için küçük düşmek istemiyordu. Beni görünce âdeta sevindi.

- Komşulara git, prensese elimizden geleni yapacağımızı; onu bugün saat bire doğru beklediğimi haber ver; dedi.

Gizli isteğimin böyle ansızın ve çabucak yerine gelmesi beni hem sevindirdi hem ürküttü. Gitmeden önce odama uğrayıp yeni bir kravat bağladım, evde giymekten usandığım devrik yakalı kısa ceketimin yerine yeni redingotumu giydim.

(*) Eski Rus soyluları arasında öz dillerini ihmal ederek yabancı dille, özellikle Fransızca konuşmak âdetti.



Elimde olmadan heyecandan titriyordum. Yan binanın dar, oldukça kirli antresinde beni ak saçlı bir uşak karşıladı. Koyu bakır rengi yüzünde somurtan, domuz gözlerini andıran gözleri, alnıyla şakaklarında ömrümde görmediğim derinlikte çizgi ve kırışıklar vardı. Elindeki tabakta bir ringanın sadece sert kemiğiyle kuyruğunu gördüm. Çıktığı odanın kapısını ayağıyla örterken kısaca,

- Ne istiyorsunuz? diye sordu.

- Prenses Zasekina evdeler mi ?

Kapının öte yanından tiz, titrek bir kadın sesi,

- Vonifati! diye cınladı.

Uşak cevap vermedi, kapıya döndü. Ceketinin solukluğunu, eskilikten parladığını, tek kalan armalı düğmenin ne kadar sarı olduğunu fark ettim. Uşak tabağı yere bırakarak içeri girdi.

Aynı kadın sesi,

- Karakola gittin mi? dedi. Uşak bir şeyler mırıldandı.

- Ne; birisi mi geldi? Komşuların küçük beyi mi?.. Pekâlâ, içeriye al.

Tekrar karşıma dikilen uşak,

- Salona buyrun; dedi, tabağı yerden kaldırdı.

Küçük, temiz sayılmayacak bir odaya girdim. Gelişigüzel konulmuş eşya bu evin sanki yoksulluğunun göstergesiydi. Pencerenin önünde bir kolu kırık koltukta ellilik, başı

açık, yeşil, eskice bir elbise giymiş çirkin bir kadın oturuyordu. Boynunda renk renk yünden örülmüş bir atkı vardı. Küçük kara gözlerini dikerek burgular gibi bakıyordu.

Önünde eğildim.

- Prenses Zasekina ile müşerref oluyorum, değil mi efendim?

- Evet, prenses Zasekina'yım. Siz de Bay B. nin oğlusunuz, öyle mi ?

- Evet efendim. Annem yolladı beni.

- Buyrun oturun. Vonifati, anahtarlarım nerede?.. Anahtarlarımı gördün mü?

Prensese annemin cevabını söyledim. Kadın beni kalın, kırmızı parmaklarıyla pencerenin kenarında, tempo tutarak dinledi. Sözümü bitirince gözlerini yeniden bana dikti. Sonunda,

- Pek güzel, gelirim; dedi, beni tepeden tırnağa süzdü.

- Ne kadar gençsiniz. Yaşınızı sorabilir miyim? Elimde olmayan bir duraklamadan sonra,

- On altı; diye cevap verdim.

Prensese cebinden kirli, yağ lekeleri içinde birtakım kâğıtlar çıkararak burnuna doğru tuttu, bir bir bakmaya başladı. Birdenbire, bütün bedenini oynatarak bana döndü:

- Güzel çağ sizinki... dedi. Sıkılmayın oğlum, resmiyete gerek yok. Bizim her şeyimiz sadedir.

Kadının biçimsiz gövdesini tiksintiyle süzdüm. "Gereğinden fazla sade..." diye düğündüm.

Tam o anda konuk odasının öbür kapısı hızla açıldı, eşikte dün bahçede gördüğüm genç kız belirdi. Elini salladı, dudakları şirin bir gülümsemeyle aralandı. Prenses dirseğini oynatarak,

- Bu da kızım; dedi. Zinoçka, komşumuz Bay B. nin oğlu. Adınızı bağışlar mısınız evlâdım?

- Vladimir.

Heyecandan dilim dolaşıyordu.

- Babanızın adı?

- Pyotr...

- Öyle mi ? Tanıdığım bir emniyet amiri vardı; onun adı da Vladimir Pelroviç'di... Vanifati!.. Araba anahtarları, cebimdeymiş.

Genç kız gözlerini hafifçe kısarak başını yana eğmiş, hep aynı gülümsemeye bana bakmaya devam ediyordu.

- Biz görüştük Mösyö Woldemar'la; (*) dedi. (Gümüş çınırağı andıran sesi içimi tatlı tatlı ürpertti.)

Bana dönerek,

- Sizinle bu şekilde konuşmama izin verir misiniz? diye ekledi.

- Rica ederim...

- Nerde görüştünüz?

Genç prenses annesine cevap vermedi. Gözlerini benden ayırmadan,

- İşiniz var mı şimdi ? diye sordu.

- Hayır efendim.

- İyi. Yün sarmama yardım edersiniz. Gelin, sizi odama götüreyim.

Başıyla gelmemi işaret ederek salondan çıktı. Peşinden gittim.

Girdiğimiz oda biraz daha iyi, daha zevkle döşenmişti. Hoş o anda bunlara dikkat edecek durumda değildim, uyku da gibiydim, içimi saran mutluluktan âdetâ aptallaşmışım...

Genç prenses bir çile kırmızı yün alarak oturdu, bana da karşısındaki sandalyeyi gösterdi. Çileyi özenle çözdükten

(*) Vladimir'in Fransızcası.

sonra bileklerime taktı. Hareketlerinde hoş, komikçe bir ciddilik, yüzünde bütün varlığını aydınlatan hep aynı gülümseme vardı. Yünü ikiye katladığı bir karton parçasına sarmaya başladı. Birden beni çabuk, ışıltılı bir bakışla süzdü. Kızın, çoğunda hafifçe kıstığı gözleri bütün iriliğiyle açılınca yüzü büsbütün değişmiş, aydınlanmış gibi göründü bana. Şaşkınlığımdan bocaladım, ellerim titredi, başımı eğdim.

Zinaida kısa bir sessizlikten sonra,

- Dün hakkımda ne düşündünüz, Mösyö Woldemar? diye sordu. Ayıpladınız beni, değil mi?

Bozularak,

- Ben mi?.. dedim. Ne ilgisi var canım... Aklımdan geçmedi öyle şey, prenses!

- Öyle demeyin, daha beni tanımıyorsunuz. Ben çok tuhafım. Gerçeğin hep yüzüme söylenmesini isterim. On altı yaşında olduğunuzu duydum; ben yirmi birimi doldurdum. Görüyorsunuz ya, sizden epey büyüğüm. Bunun için bana hep doğruyu söylemelisiniz. Anladınız mı? Bakın bana. Niçin yüzüme bakmıyorsunuz?

Daha çok bozuldum ama başımı kaldırıp Zinaida'nın yüzüne baktım.

Gülümsedi. Deminki gibi değil, başka, içten bir gülümseme idi bu. Sesini alçaltarak, tatlılıkla,

- Yüzüme istediğiniz kadar bakın, buna hiç darılmam; dedi. Ben de beğendim sizi. Umarım arkadaş oluruz.

Sonra takılarak,

- Hoşunuza gidiyorum, değil mi? diye ekledi.

- Prensese... diye başladım.

- Bana sadece Zinaida Aleksandrovna deyin. Neden bütün çocuklarda, (düzelterek) yani bütün gençlerde demek istiyorum, içindekini söylememek huyu var? Büyüklere benzetmek için galiba... Beni beğeniyor musunuz, beğenmiyor musunuz, söyleyin!

Bu açık sözlülük hoşuma gitmekle birlikte biraz kırmıştı beni. Karşısındakinin artık çocukluk çağından çıktığını göstermek için ciddi, aynı zamanda serbest bir şekilde,

- Şüphesiz çok hoşuma gidiyorsunuz, Zinaida Aleksandrova; dedim. Bunu saklamıyorum.

Ağır ağır başını salladı. Sonra birdenbire,

- Evde bir öğretmeniniz var mı? diye sordu.

- Hayır. Çoktandır kendi başıma çalışıyorum. (Yalandı bu Fransız öğretmenim gideli bir ay olmamıştı.)

- Büyüdünüz artık desenize.

Zinaida parmaklarına hafif bir fiske vurdu.

- Dik tutsanıza ellerinizi!

Olanca dikkatiyle yünü sarmaya koyuldu. Ben de onun elindeki yumakla ilgilenmesinden yararlanarak güzel yüzünü inceliyordum. Önce çok belli etmeden, sonra cesaretleterek yüzünün her noktası üzerinde dura dura bakıyordum. Dünkünden daha güzel, daha çekici buldum onu; son derece ince, zeki, sevimli hâli vardı.

Zinaida, beyaz storu inik pencereye sırtını vererek oturuyordu. Stordan sızan güneş ışığı sarı dalgalı saçlarını, gencecik boynuyla yuvarlak omuzlarını, narin, sakın göğsünü tatlı tatlı aydınlatıyordu. Baktıkça git gide daha cana yakın, daha değerli buluyordun onu, içimde sanki eskiden tanıyordum, onsuz hiç yaşamamışım gibi bir duygu vardı. Sırtındaki koyu renk, eskice entarinin üzerine önlük bağlamıştı. Entarinin her kıvrımını okşamak geliyordu içimden!.. Eteğinin altından pabuçlarının ucu görünüyordu. Ayaklarına kapanmayı ne kadar istiyordum o anlarda!.. "Tanıştım onunla... Karşısında oturuyorum... Ne mutluluk bu Tanrım!" diye düşünüyordum. İçimden taşan sevinçten iskemleden fırlamak istiyordum ama tuttum kendimi, sadece keyifli çocuklar gibi sandalyenin altında ayaklarımı sallamaya başladım.

Genç prenses bir aralık iri, açık renk gözlerini yumaktan ayırıp bana çevirdi. Yüzü gülüyordu.

- A, ne biçim bakıyorsunuz bana! diye azarlar gibi parmağını salladı.

Kızardım. "Anladı... Her şeyin farkında.." diye geçti içimden. O sırada bitişik odadan birtakım sesler, kılıç şakırtısı duyuldu, yaşlı prenses konuk odasından kızına seslendi:

- Zina, Belovzorov sana bir kedi yavrusu getirmiş. Gel buraya!

- Kedi mi?...

Zinaida yumağı kucağıma fırlattı, oturduğu sandalyeden atlayıp koşarak odadan çıktı. Ben de kalktım. Yünü ve yumağı pencereye bırakarak salona çıktım ve şaşkınlık içinde durdum. Odanın ortasında alaca bir kedi yavrusu ön ayaklarını uzatmış yerde yatıyordu. Zinaida önünde çömelmiş, hayvancığın başını usul usul kendine çevirmeye çalışıyordu. Prensesin yanı başında iri gövdesiyle iki pencerenin aralığını kaplayan sarışın, kıvrıkcık saçlı, pembe yanaklı, gözleri fırlak, pehlivan yapılı bir süvari subayı duruyordu.

- Aman ne komik şey, ne komik!., diyordu Zinaida. Gözleri gri değil, yeşil, kulakları da kocaman kocaman!.. Teşekkür ederim Viktor Yegoriç; çok nazıksınız!

Subay, bir gün önce gördüğüm gençlerden biriydi. Prensesin sözlerine büyük bir hazla gülümsedi, mahmuzlarıyla kılıcını şıkırdatarak boyun kırdı.

- Dün bana iri kulaklı alaca bir kedi yavrusu bulmamı buyurdunuz, ben de buldum. Sözüünüz, buyruktur benim için. Buyrun.

Bir selâm daha çaaktı. Kedi yavrusu yavaştan miyavladı, yeri koklamaya başladı.

- Aç bu! diye bağırdı Zinaida. Süt getirin buna Vonifati, Son ya!.. Çabuk!

Sarı entarili, boynuna soluk bir atkı bağlamış hizmetçi kadın bir çanak süt getirdi, kedinin önüne sürdü. Yavru birden silkindi, gözlerini yumarak süte saldırdı. Zinaida yavruya iyice sokulmuş, başını eğerek, yandan, onun süt içişini seyrediyordu.

Hayvancık karnını doyurdu; durduğu yerde ön ayaklarını nazlı nazlı kaldırıp indiriyor, hayatından memnun bir şekilde mırılıyordu. Zinaida doğruldu. Kediye ilgisi kalmamıştı artık. Hizmetçiye dönerek,

- Götür şunu mutfığa ,dedi. Subay sırtarak ona sokuldu:

- Kedi için elinizi öpmeme izin verirsiniz, değil mi ?

- İkisini bile öpebilirsiniz, dedi Zinaida. Ellerini genç subaya uzattı. (Öptürürken omzunun üstünden bana bakıyordu.)

Olduğum yerde kıpırdamadan bu sahneyi seyrediyordum. Gülmem mi, bir şey söylemem mi, yoksa hiç ses çıkarmam mı gerektiğini kestiremedim. Tam o sırada antrenin açık kapısından uşağımız Fedor'u gördüm. Yüzünü gözünü oynatarak bana işaretler yapıyordu. Yanma gittim.

- Ne var?

- Anneniz gönderdiler. Hâlâ cevap getirmediğiniz için darılıyorlar.

- O kadar çok mu kaldım burada?

- Bir saatten çok.

- Bir saatten çok... diye tekrarladım. İçimi çekerek salona döndüm, vedalaşmaya başladım.

Zinaida subayın arkasından başını bana doğru uzattı:

- Nereye Mösyö Woldemar?

- Eve gitmem gerek, dedim. Annesine dönerek,

- Prenses, anneme ikiye doğru bize buyuracağınızı söyleyeceğim, diye ekledim.

- Evet evet, öyle söyleyin yavrum.

Yaşlı prenses enfiye kutusunu çıkardı, öyle kuvvetle çekti ki, elimde olmadan titredim. Prensес sulanan gözlerini sık sık kırparak,

- Öyle söyleyin, öyle... diye tekrarladı. Odadakileri bir daha selâmladıktan sonra çıktım.

Arkamdan,

- Bizi unutup gelmezlik etmeyin, Mösyö Woldemar! diye Zinaida'nın seslenişini, neşeli gülüşünü duydum.

Yolda, "Niye hep gülüyor?" diye düşünüyordum. Arkamdan yürüyen Fedor'un ses çıkarmadığı halde benden yana olmadığı belliydi.

Annem biraz azarladı beni, ilk defa gittiğim bir evde ne diye bu kadar kaldığıma şaştı, beni ayıpladı. Karşılık vermedim, doğruca odama gittim. Az önceki neşem kalmamıştı, içimi sebebini bilmediğim bir hüçün kapladı. Ağlamamak için kendimi güç tutuyordum... Subayı kıskanıyordum...



Gerçekten, dediği saatte prenses Zasekina bize geldi. Ama annem bu kadından hiç hoşlanmamışa benziyordu. Neler konuştuklarını bilmiyordum. Annemin prensesle ilgili izlenimlerini yemekte öğrendim. Annem prensesin sıradan bir kadın olduğunu söylüyor, Prens Sergey'e yazılması gereken bir torpil mektubundan söz ediyordu. Prens Zasekina annemi bu mektup konusunda sıkboğaz etmiş, pürüzlü para işlerinde kendine yardımcı olması için zavallı kadıncağızı iyice sıkıştırmıştı. Bu kadının arabozuculuk doğasında varmış. Yine de komşumuz ve unvan sahibidir; bunun için annem Zasekinler'i, ana kız yarın yemeğe çağırmıştı. Kız sözünü duyunca gözlerimi tabağımın içine indirdim.

Babam, Zasekin ailesini hatırladığını söyledi. Genç yaşta ölen Prens Zasekin'i tanıyordu. Son derece terbiyeli, kibar fakat boş, kavgacı bir adamdı. Ömrünün büyük kısmını Paris'te geçirdiği için çevrelerinde "Le Paristo" diye anılıyordu. Kumarda çok büyük bir servet yitirmiş, sonunda galiba paralı bir evlilik yapmıştı. Babam, soğuk bir gülümsemeyle,

- Böyle de olsa daha uygun bir parti yapabilirdi; diye ekledi. Oysaki Prens Zasekin rüşvetçilikle zengin olmuş basit bir eyalet memurunun kızını aldı. Eline geçen parayı tutamamış, çeşitli dalavereli işlere dalarak büsbütün batmıştı.

- Bari bu kadın bizden para istemeye kalkışmasa...

- Mümkün. Fransızca biliyor mu?

- Eh, şöyle böyle.

- Olsun. Önemi yok zaten. Kızını da mı çağırdın? Birisinden, çok sevimli, okumuş bir kızcağız olduğunu duydum.

Annem dudak büktü:

- Annesine çekmemiş desene.

- Babasına da... Adamcağız okumuştı, ama kafasızın biriydi.

Annem iç çekti, düşünceye daldı. Babam sustu. Konuşma süresince hep huzursuzluk içindeydim.

Yemekten sonra bahçeye indim ama bu defa tüfeğimi almadım. Kendi kendime Zasekinler'in bahçesine yaklaşmama söz verdiğim halde karşı gelinmez bir güç beni oraya çekiyordu. Boşuna değilmiş bu; duvara yaklaşıp yaklaşmaz Zinaida'yı gördüm. Elindeki kitaba bakarak ağır ağır yürüyordu. Beni fark etmedi bile. Az kalsın geçip gidecekti. Birden toparlandım, dikkatini çekmek için hafifçe öksürdüm. Başını kaldırdı, yürümeye devam ederken geniş kenarlı hasır şapkasının mavi kurdelâsını omuzuna atarak yüzüme baktı, sessizce gülümsedi ve yine kitaba daldı.

Kasketimi çıkarıp selâm verdim; olduğum yerde kararsızca duruyordum. Sonra içimi kaplayan umutsuzlukla yürüdüm,. "Onun için ben neyim ki?" diye nedense Fransızca olarak düşündüm.

Ansızın arkamdan tanıdık adım sesleri duydum. Gelan babamdı.

- Prensesin kızı mı bu?

- Evet.

- Tanışıyor musunuz?

- Annesinde görmüştüm bu sabah.

Babam durdu, sonra topukları üstünde çark ederek kendisine özgü hızlı, hafif adımlarda geri döndü. Zinaida'ya ulaşınca onu büyük bir incelikle selâmladı. Zinaida selâmını aldı; biraz şaşırmış gibiydi. Sonra yeniden gözlerini okuduğu kitaba indirdi.

Her zaman fazla süse kaçmadan, son derece kibar giyinen babamın atletik bedeni, hafifçe seyrekleşmiş dalgalı saçlarında şapkasının duruşu bana o günkü kadar hoş, çekici görünmemişti. Ben de adımlarımı sıklaştırarak Zinaida'ya ulaştım. Ama o, varlığımdan habersiz, hep kitaba bakarak önümden geçti...



Nedense o akşam ve ertesi günün ilk saatlerini garip bir bitkinlikle geçirmiştım. Ders için ünlü tarihçi Kaydanov'un yanındaydım. Ama kendimi bir türlü derse veremiyor, kitaba anlamsız anlamsız bakıyordum. "Jul Sezar savaşlarda korkusuzluğuyla ün salmıştır..." sözlerini belki on kere üst üste okuduktan ve bir şey anlamadıktan sonra kitabı öteye fırlattım.

Yemekten önce dünkü gibi saçlarımı pomatladım, redingotumu giyip kravat bağladım.

- Hayrola? Bu ne süs böyle? dedi annem. Henüz üniversiteli olmadın; sınavları verip veremeyeceğini de Tanrı bilir... Ceketin yepyeni, giymemen için sebep yok.

Üzülerek,

- Konuğumuz var, anne... dedim.

- Ne konuğu! Bunlar mı konuk?

Annem küçümser bir şekilde dudak büktü.

Çaresiz boyun eğerek gündelik ceketimi giydim ama kravatımı çıkarmadım.

Prensesle kızı yemekten yarım saat önce geldiler. Kocakarının sırtında bir gün önceki yeşil elbise vardı, omuzlarına sarı bir atkı atmış, başına ateş rengi kurdelaşlarla süslü, modası geçmiş bir başlık oturtmuştu.

Gelir gelmez borç senetlerinden söz açtı. İçini çekiyor, yoksulluklarından dert yanıyordu, hâlinde hiç çekingenlik

yoktu. Kendine özgü bir korkusuzlukla hızlı hızlı enfiye çekiyor, oturduğu koltuğu gıcırdatarak sağa sola dönüyordu. Prensesliğini düşündüğü yoktu galiba... Zinaida ise tam tersine, kendini beğenmiş denecek kadar resmî ve durgundu. Her hâliyle tam bir prensesti. Âdetâ bakışını, gülümsemesini tanıyamıyordum. Ama bu şekliyle olağanüstü güzeldi!

Açık lâcivert çizgili ince yünlü bir elbise giymişti.

Saçlarını İngiliz usûlü uzun bukleler şeklinde şakaklarından yanaklarına bırakmıştı. Yüzünün durgun, soğuk ifadesine bu saç biçimi son derece uymuştu.

Yanında oturan babam yemek boyunca her zamanki ki-bar, rahat inceliği ile Zinaida ile ilgilendi. Ama genç kızın ona bakışlarında garip, düşmanca denecek bir soğukluk sezi-liyordu. Fransızca konuşuyorlardı. Zinaida'nın sözlerinin güzelliğine, temizliğine hayran oldum.

Yaşlı prenses olanca patavatsızlığıyla alabildiğine yiyor, yemekleri övüyordu. Durumunu yadırgayan annem onun hareketlerini bezgin bir küçümsemeyle karşılıyordu, Zinaida'yı da sevmemişti. Ertesi gün,

- Çalımından yanına varılmıyor kızın; diye düşüncesini söyledi. Kurumlanacak şey olsa bari! O tam bir aşifte.

- Hiç bir aşiftelik gördün mü sen ? dedi babam.

- Daha neler!

- Öyleyse bilmediğin şey üstüne nasıl konuşuyorsunuz ?

Annem karşılık vermedi, somurttu.

Bize geldikleri gün Zinaida benimle hiç ilgilenmedi. Annesi yemekten az sonra kalktı. Gitmeye ' azırlanırken kelimeleri uzata uzata,

- Marya Nikolayevna, Pyotr Vasilyeviç; artık umudum sizde, kanadınıza sığmıyorum; dedi. Ne yapalım, düşmez kalkmaz bir Tanrı. Prensesliğim var ama unvan karın doyurmaz.

Prenses sözünü tatsız bir gülüşle bitirdi. Babam saygıyla önünde eğildi, kapıya kadar uğurladı. Ben de kısacık ceketimin içinde idam hükmü giymiş bir adam gibi yere bakarak antrede duruyordum. Zinaida'nın soğukluğu beni bitirmişti. Fakat kız kapıdan çıkarken o eski tatlı bakışıyla,

- Bu akşam sekizde bize gelin... Muhakkak ama!.. diye çabuk çabuk fısıldadı.

Şaşkınlığımdan ne yapacağımı bilemedim. Başımı kaldırdığım zaman Zinaida başını beyaz eşarbiyle sarmış, hızlı adımlarla annesine yetişiyordu.



Beni tekrar görüşme heyecanı sarmıştı. Düzenli bir şekilde tarayıp alnıma indirdiğim saçlarım, sırtımda redingotum, aşkımın sekizinde yeni komşularımızın antresine adımımı atıyordum.

O akşam alnımdaki saçları özenle kabartmış, redingotum sırtımda tam sekizde Zasekinler'in antresine giriyordum.

Yaşlı uşakları beni soğuk bir bakışla süzdükten sonra oturduğu peykeden isteksizce doğruldu. Salondan uğultulu bir şekilde neşeli sesler geliyordu. Kapıyı araladım ve eşikte şaşkınlık içinde durdum.

Genç prenses odanın ortasında bir sandalye üzerinde, elinde bir erkek şapkasıyla duruyordu. Beş delikanlı sandalyeyi çevrelemiş, ellerini şapkaya daldırarak içinden bir şeyler alıyorlardı. Zinaida arada bir şapkayı hızla sallayarak gençlerin ulaşamayacağı yüksekliğe kaldırıyor, kahkahadan kırılıyordu. Beni görünce yere atladı.

- Durun çocuklar, durun, bir komşumuz daha geldi. Ona da bir bilet verelim! diye bağırды. Sonra koluma yapışarak beni içeriye sürükledi:

- Messieurs, komşumuzun oğlu Mösyö Woldemar. Sonra oradakilerle beni tanıştırmaya başladı:

- Kont Malevski, doktor Luşin, şair Maydanov, emekli yüzbaşı Nirmatzki. Bu da daha önce gördüğünüz süvarimiz Belovzorov. Arkadaş olun.

O kadar şaşırdım, utandım ki kimseye doğru dürüst selâm vermeyi bile beceremedim. Gençler arasında bir de doktor Luşin'i tanıdım: O gün bahçede beni hiç acımadan bozan esmer adamdı; öbürlerini hiç görmemiştim.

- Hadi Mösyö! Woldemar'a da bir bilet verelim, diye tekrarladı Zinaida. Bir bilet kesin, kont; çabuk?

- Oyunumuza katılmadan nasıl olur...

Kont erkek güzeli, son derece şık, siyah saçlı, derin bakışlı bir gençti. Çekme burnu, ufak ağzını süsleyen ince bıyığıyla gerçekten yakışıklı bir erkekti. Hafif Polonya şivesiyle konuşuyordu.

- Evet, haksızlık bu! diye emekli yüzbaşı da konta katıldı.

Emekli yüzbaşı dedikleri adam kırk yaşında, yüzü çirkin denecek kadar çopur, saçları Arap kıvrırcığı, sırtı kamburca, eğri bacaklı birisiydi. Apoletsiz askeri redingot giymiş, önünü iliklememişti.

Zinaida omuz silkti:

- Düşüncenizi sormadım; bilet hazırlayın. Sonra bana dönerek,

- Oyunumuza ilk defa katıldığınız için size ufak bir kıyak geçiyoruz Mösyö Woldemar, dedi. Söylenip durmayın orada Malevski; ne söyledimse onu yapın.

Kont omuzlarını oynattı yine de uysallıkla başını eğdi, yüzüklerle süslü beyaz eline kalemi alarak ufak bir kâğıt parçasına bir şeyler yazdı.

- Mösyö Woldemar'a işin özünü anlatalım bari; delikanlıyı şaşkına çevirdiniz! dedi doktor Luşin, sesi hafif alaylıydı.

- "Kader - Kismet" oyununu bilirsiniz, değil mi ? Dolu bileti çeken prensesin elini öpecek. Hepsi bu kadar.

Luşin'in yüzüne bön bön baktım. Şaşkınlığım hâlâ geçmemişti.

Zinaida tekrar sandalyeye çıkıp elindeki şapkayı salladı, ben de öbür gençlere katılarak sandalyeye yaklaştım. Prenses uzun boylu, uzun saçlı, zayıf, gözleri bozukça olan gence,

- Maydanov, dedi. Şairliğiniz ulu gönüllü olmanızı gerektirir. Biletinizi Mösyö Woldemar'a versenize; kazanma şansı ikileşsin.

Maydanov, "Hayır" anlamında başını salladı. Şapkaya en son ben elimi daldırdım. Çektiğim bileti açar açmaz kâğıttaki "Öpücük" kelimesini gördüm ve elimde olmadan,

- Öpücük! diye haykırdım.

- Bravo! Siz kazandınız, Mösyö; Woldemar. Memnun oldum doğrusu.

Zinaida sandalyeden indi, tatlı, ışıltılı bakışını gözlerimin içine dikti. Heyecanımdan dünyayı unutmuştum. Zinaida yüzüme eğilerek,

- Siz de memnun musunuz? diye sordu.

- Ben... Ben mi?..

Tam o sırada Belovzorov bana,

- Biletinizi bana devredin... Yüz ruble karşılığında... dediğini duydum.

Subayı öyle kızgın bir bakışla süzdüm ki, Zinaida alkışladı, doktor Luşin de,

- Aferin! diye bağırdı. Sonra,

- Oyunu yöneten benim; size ne yapacağınızı anlatacağım, dedi. Bir dizinizi yere koyarak prensesin elini öpeceksiniz, Mösyö Woldemar. Yöntem, işin özü bu.

Karşımda duran Zinaida sanki yüzümü daha iyi görmek için başını eğmiş, Gülümseyen gözlerle beni süzüyordu. Şaşkınlık, telâş içinde iki dizimin üstüne çöktüm, uzatılan eli de öyle beceriksizce öptüm ki Zinaida'nın tırnağı burnumun ucunu hafifçe çizdi.

- Tamam! dedi Luşin, doğrulmama yardım etti.

"Kader - Kısmet" oyununa devam ettik. Zinaida beni yanına oturttu. Neler uyduruyordu! Bir keresinde, "Heykel olmak" ona düştü. Heykelin kaidesi' olarak çirkin Nirmatzki'yi seçti, adamcağızı yüzükoyun yatırdı. Ortalık kahkahalarımızdan, haykırmalarımızdan inliyordu.

Benim gibi ağırbaşlı, etikete pek önem verilen bir evde yetişmiş bir genç için bu derece taşkın, patavatsız, çılgınca eğlenceler ve yepyeni, tanımadığım bir çevre oldukça hayli baş döndürücüydü, beni şaşkına döndürüyordu. Herkesten hızlı gülüyor, herkesten çok gürültü, gevezelik ediyordum. O kadar ki, bitişik odada mahut işlerini görüşmek için kasa-badan çağırttığı bir memurla konuşan yaşlı prenses dışarı çıkıp bana baktı. Ama aldırın kim! O coşkun hâlimle hiçbir şeyin, başka konukların alaylı bakışlarının bile farkında değildim, daha doğrusu vız geliyordu bunlar bana.

Zinaida bütün konukları arasında açıktan açığa benimle ilgileniyor, beni yanından ayırmıyordu. "Kader -Kısmet" oyununda bir kere de benim ona sırrımı açmam gerekti. Başlarımız ipekli şalın altında, alınlarımız birbirine değecek kadar yakındı. Yüzümde Zinaida'nın yakıcı nefesini, saç tellerinin gıcıklayan dokunuşunu hissettiğim zaman bayılacak gibi oldum. Şimdi hepsini sanki dün olmuş gibi bütün açıklığıyla hatırlıyorum... Susuyordum. Zinaida komik, gizem dolu bir gülümsemeyle yüzüme bakıyor, ben de renkten renge giriyor, başımı öteye çevirip kıs kıs gülüyordum; konuşacak durumda değildim zaten.

Bu oyundan bıkınca halka çevirmeye başladık. Daldığım zaman Zinaida'nın parmaklarına sert, kuvvetli fiske indirmeleri öyle hoşuma gidiyordu ki, sonunda ellerimi bilinçli olarakbeceriksizce oynatmaya başladım. O da beni kızdırmak için hilemin farkında değilmiş gibi davranıyordu. Neler yapmadık o gece: Klavsen çaldık, şarkı söyledik, dans ettik, çingene çengisi kurduk. Nirmatzki'yi ayı postuna sardık, tuzlu su içirdik. Kont Malevski iskambil kâğıtlarıyla çeşitli hü-

nerler gösterdi, sonunda Wist oynar gibi hepimize kâğıt dağıtarak kaş göz arasında bütün kozları kendine verdi. Doktor Luşin kendine özgü alaylı tavrı ile onun bu "becerisini" alkışladı. Maydanov, "Kaatil" adındaki manzumesinden bir parça okudu. (Romantizmin en hararetli devresindeydik...) Kitabın adı siyah kapağın üzerine kan kırmızı harflerle yazılmıştı.

Azgınlığımızın hızı kesilmiyordu. Bir aralık içimizden biri, prensesle görüşen memurun, şapkasını aşırıldı. Adamcağıza ancak "Kazaska" oynattıktan sonra şapkasını geri verdik, yaşlı uşak Vonifati'ye kadın başlığı, prenses Zinaida'ya da erkek şapkası giydirdik...

Hangilerini sayayım!.. Bu çılginca eğlenceye sadece subay Belovzorov katılmamıştı. Kaşları çatık, asık suratla odanın bir köşesinde tek başına oturuyordu. Gözleri zaman zaman içinde kaynayan kızgınlıktan kanlanıyor, yüzü morarıncasına kızarıyordu. Üzerimize atılıp hepimizi birer köpek yavrusu gibi öteye beriye savuracak gibi bir durumu ve bakışı vardı. Ama Zinaida'nın bir bakışı, parmağını şakacıktan korkutur gibi sallayışı onu öfkesini zavalılık sindiriyor, oturduğu köşeye mihliyordu.

Sonunda hiçbirimizde daha fazla azacak hal kalmadı. Kendi deyimiyle, böyle şeylere "talimli" olan ihtiyar prenses bile dinlenmek ihtiyacı duydu.

On ikiye doğru yemek verildi: taş gibi kuru, bayat bir peynirle içi jambonlu soğuk börekler... Bana sorarsanız, bunlar kaz ciğeri ezmesinden de lezzetli, nefis şeylerdi! Sofrada bir şişe şarap da vardı. Tuhaf biçimli şişenin rengi koyu, ağzı geniş ve şişkindi, içindeki şarap şaraptan çok gül suyu kokuyordu; zaten içen de yoktu ya!

Zasekinler'den yorgunluktan bitkin ama son derece mutlu çıkmıştım. Ayrılırken, Zinaida hep o anlamlı gülümsemesiyle beni süzerek kuvvetle elimi sıktı.

Dışarıda koyu gecenin ağır, nemli soluğu alev gibi yüzümü yaladı. Gökte boyuna şekil değiştiren bulutlar yaklaşan fırtınayı haber veriyordu. Rengi koyulmuş ağaçların gölgesinde huzursuz bir homurtuyla rüzgâr hissediyordu. Ufkun ötesinden, kendi kendine homurdanır gibi gök gürültüsünün boğuk gürlemeleri geliyordu.

Eve arka kapıdan sessizce girip usulca odama süzüldüm. Kapının önünde, yer yatağında yatan lalamın üstünden atlarken adam uyanıverdi. Geç saatlere kadar eve dönmediğim için annemin kızdığını, beni çağırtmak istediğini anlattı, ama babam bırakmamıştı.

Anneme hayırlı geceler dilemeden, kutsamasını almadan yatmazdım. Bir suç işlemiştim ama olmuş bir kere... Lalama, yalnız başıma yatacağımı söyledim, ışığı söndürdüm. Ama ne soyundum ne de yatağıma girdim, iliştığım iskemlede kıpırdanmadan oturuyordum, içimde fokur fokur kaynayan yeni, tatlı duyguları dinliyor, âşık olduğumu düşündükçe bazen sessizce gülüyor bazen tatlı tatlı ürperiyordum.

Aşk buydu demek!.. Zinaida'nın yüzü gecenin karanlığında kayar gibi önümden geçiyor, ama büsbütün uzaklaşmıyordu. Dudaklarında, ayrıldığımız andaki gizem dolu gülümseme, yandan beni kollayan bakışı hep gözümün önündeydi...

Oturduğum sandalyeden yavaşça kalktım, parmak uçlarıma basarak yatağıma gittim. Soyunmadan, sanki sert, hızlı bir hareketle içimdekileri ürkütmekten korkuyormuş gibi usulca uzandım. Gözlerim açık yatıyordum. Bir aralık odamın hafif beyazımtırak bir ışıkla aydınlandığının farkına vardım. Başımı pencereye çevirdim, "Fırtına geliyor..." diye düşündüm. Yanılmamıştım; bu henüz uzaktaki fırtınanın belirtisiydi. Gök gürlemeleri duyulmuyor, sadece can çekişen kuşun kanat titremelerine benzeyen kesik kesik, çatal biçiminde şimşeklerin ışıldaması göz alıyordu.

Kalkıp pencereye yaklaştım, gün ağarana kadar öylece kaldım. Artık şimşekler ardı kesilmeden çakıyordu. Bu apaydın, halkın serçe gecesi dediği bir geceydi. Issız kumluğa, Neskuçnoye bahçesinin karaltısına; şimşegin her pırıldayıpta aydınlattığı uzaktaki sarımtırak yapılara bakıyordum.

Şimşeklerin sessiz ışıldaması içimdeki gizli duyguları cevaplıyordu âdeta. Gün ağarmaya, tanyeri benek benek kızıl-laşmaya başlayınca şimşeklerin rengi soldu. Sonunda, günü müjdeleyen, huzura kavuşturan güneşin muhteşem ışığıyla temelli kayboldular... Rûhumdaki şimşekler de dağılıp gitti, içimi sonsuz bir yorgunluk, bir sessizlik kapladı. Sadece Zinaida'nın hayali kanatlanmış gibi çevremde uçuşarak ayrılmıyordu benden. Ama o da, bataklığın zehirli bitkilerine saplanıp kurtuluşa çıkan bir kuğu gibiydi... Uykuya dalarken, hayranlık dolu düşüncelerim yine onunla birlikteydi.



Sabah kalkıp kahvaltıya indiğim zaman annemden işittiğim paylama, beklediğimden daha hafif oldu. Prenseste geçirdiğim gecenin nasıl olduğunu sordu. Sorularını ayrıntıya kaçmadan, her şeye çok saf, sevimli bir hava vererek cevap veriyordum.

- Ne olursa olsun, soylu bir çevrenin insanı değil bunlar. Sınavlarına hazırlanmalıms şimdi; boyuna oraya taşınıp durma.

Annemin çalışmama gösterdiği ilginin bu kadarla kalacağını bildiğim için karşılık vermedim.

Kahvaltıdan sonra babam koluma girdi, birlikte bahçeye çıktık. O da, Zasekinler'de gördüklerimi sordu.

Babamın, üzerimde garip bir etkisi vardı. İlişkilerimiz de öyle; her baba - oğulunkine benzemezdi. Eğitimimle hemen hemen hiç ilgilenmezdi, hırpalamazdı da. Hattâ diyebilirim ki çok kibar davranırdı bana karşı. Yalnız, aramızda yakınlığa da fırsat bırakmazdı. Babamı hem sever, ona hem hayranlık duyardım, o gözümde örnek bir erkekti ! Aramızda mesafe bırakan gizli bir elin varlığını hissetmesem ne kadar bağlanacaktım ona! İsteddiği anda bir kelime, tek bir hareketle içimde sonsuz bir güven uyandırırды. Ona kalbimi açar; akıllı, deneyimli bir arkadaşla, hoşgörür bir eğiticiyle konuşur gibi aklıma geleni söylerdim. Bir an gelir, o el tatlılıkla, yumuşaklıkla beni yine kendinden uzaklaştırırды.

Bazen durup dururken coşar, çocuk gibi benimle alt alta üst üste güreşir, oynardı. (Vücut hareketlerinin her türlüünü severdi zaten.) Bir defa ama hatırlıyorum, topu topu bir defa, öyle derin bir şefkatle sevmiştiki beni, nerdeyse ağlayacaktım. Ama bu sahne sadece bir an sürdü. Şefkati, neşesi birden, belirli bir sebep yokken sönüverdi. Ben de içim sızlayarak kabuğuma çekilmek zorunda kaldım. Daha sonraları babamın kişiliği üzerinde düşünürken onu ne benim, ne de aile hayatının ilgilendirdiğini, başka şeylerde gözü olduğunu ve bunlardan kıyasıya yararlandığını anladım. Bir keresinde bana, "Eline geçen hiç bir fırsatı kaçırma, yalnız kendini kaptırmamaya bak! Hayatta en önemli şey, özgür olmak..." demişti. Başka bir gün, toy demokratlığımı böbürlenerek özgürlükten söz açmıştı. (Babamın o gün iyiliği üstündeydi, her şeyden konuşulabilirdi.)

- Özgürlük... dedi. Özgürlükten daha önemlisi nedir, bilir misin?

- Nedir?

- İrade... İrade öyle bir şey ki, o özgürlükten de değerlidir, çünkü onunla kudret sahibi olabilirsin, istemeyi bildikten sonra özgür olursun, emredersin...

Babam her şeyden önce ve her şeyden çok yaşamak istiyordu; yaşıyordu da... Belki bir önseziyle hayatın nimetlerinden uzun zaman yararlanamayacağını hissetmişti, kırk iki yaşında öldü.

Ona Zasekinler'e ziyaretimi hiç bir şeyi unutmadan anlattım. Banka oturmuş, beni kırbacının ucuyla kuma bir şeyler çizerek bazen dalgın bazen ilgiyle dinliyordu. Arada bir neşeyle gülümseyerek tatlı, biraz da tuhaf bir b' 'aşıla beni süzüyor, kısa sorularla, esprili sözlerle âdetâ kıskırtmak istiyordu.

Başlangıçta Zinaida'nın adını anmaya çekiniyordum. Sonunda açıldım, kızı dilim döndüğü kadar övmeye başladım. Babam hep öyle kıs kıs gülüyordu. Bir ara daldı, bir şeyler düşünür gibi silkindi, gerinerek kalktı.

Az önce binek atının hazırlanmasını söylemişti. Babam gerçekten yaman bir biniciydi; en azgın atları muma çevirirdi.

- Ben de geleyim mi baba? dedim.

Yüzü her zamanki hoş, ama içine kapanık ifadesini aldı.

- Yo gelme. Canın ata binmek istiyorsa yalnız git. Ben de gitmeyeceğim zaten; seyise söyle.

Dönerek hızla uzaklaştı, bahçeden çıktı. Peşinden baka kaldım. Gidişini, duvarın üstünden görünen şapkasının hareketinden izliyordum. Zasekinler'e gidiyordu.

Babam prenseslerde bir saat kadar kaldı, döner dönmez kasabaya gitti. O gün eve geç döndü.

Akşam yemeğinden sonra ben de Zasekinler'e gittim, salonda örgü ören yaşlı prensesten başkası yoktu. Beni görünce şişlerinden birinin ucunu başlığının altına soktu, başını kaşdı, sonra kendisi için bir dilekçe temize çekip çekemeyeceğimi sordu.

- Elbette efendim, memnuniyetle; dedim, yanındaki sandalyenin ucuna ilıştim.

- Ama okunaklı, iri iri yazın, e mi ?

Prenses bana hayli kirli bir kâğıt parçası uzattı,

- Bugün yazabilir misiniz oğlum ? diye sordu.

- Hay hay, hemen bu akşam yazarım.

Bitişik oda kapısı hafifçe aralandı, Zinaida'nın yüzü göründü. Solgun, düşünceli bir durumu vardı; saçlarını gelişî güzel arkaya toplamıştı, iri gözleri ilgisizce üzerimden kaydı; sessizce kapıyı kapadı.

Yaşlı prenses,

- Zina, azcık buraya gel kızım! diye seslendi ama karşılık çıkmadı.

Kocakarının dilekçesini yanımda götürdüm, odamda yatana kadar bununla uğraştım.



Bu benim yaşadığım ilk aşktı. Yeni işe başlamış biri gibiydim. Artık serseri bir mayın gibi dolaşmıyordum, bir amacım vardı, kıpır kıpırdım. Ama artık sevinçlerin yanında acılara, üzüntülere de hazır olmalıyım. Bunu zamanla öğrenecektim.

Zinaida'dan ayrıken çile dolduruyordum. Kafam çalışmıyor, bir iş tutamıyordum; kavuştuğum zaman da huzurum yoktu. Kıskançlıktan kendi kendimi yiyordum. Onun yanında kendimi değersiz, küçük görüyor ya aptalca küsüyor ya da yaltaklanmaya başlıyordum. Kaç kere evlerine bir daha adım atmamak için kesin kararlar vermiştim! Sonra oraya karşı gelinmez bir kuvvetle yeniden sürükleniyordum...

Zinaida ona âşık olduğumu çabucak anlamıştı, -zaten sakladığım yoktu - aşkımla eğleniyordu; takılmalarıyla, şımarık halleriyle beni durmadan üzüyordu.

Genç prensese âşık olan sadece ben değildim. Evlerine girip çıkan gençlerin hepsine ayrı ayrı bazen umut veriyor, bazen yüreklerine indiriyordu. "Âşıkları"nı parmağının ucunda oynatmak, kendi söyleyişiyle, "birbirlerine toslatmak" en sevdiği eğlencelerinden biriydi. Benim gibi ötekiler de Zinaida'nın bütün kaprislerine seve seve boyun eğiyordu. Hayat fışkıran, güzellik dolu bu varlığın bambaşka, hoş, sevimli bir kurnazlığı, adam sendeliği, hoppalık ve sadeliği, usluluk ve haşarılığı vardı. Ne yapsa, ne söylese kendine özgü

ince bir çekilcilik, içten taşan bir güç seziliyordu. Görünüşü de öyleydi: durmadan değişen yüzü içindeki coşkunu yansıtıyordu. Bakışları bir anda hem alaycı, hem düşünceli, hem ateşli olabiliyordu. Ona gönül kaptıranlardan hiçbirini unutmuyor, hepsini idare ediyordu, herbirine ihtiyacı vardı...

"Vahşim" ya da kısaca "Benimki" diye çağırıldığı süvari subayı Belovzorov, Zinaida'nın bir kaş işaretiyle kendini ateşe atmaya hazırdı. Ne zekâsına, ne de başka erdemlerine güvenmediği için genç prensese evlenme teklif ediyor, kapalı olarak, başkalarının evlerine sadece zaman geçirmeye geldiğini söylüyordu.

Maydanov, Zinaida'nın şair damarını okşuyordu. Yazarların çoğu gibi yapı olarak soğuktu; Zinaida'yı hattâ belki kendisini de ona âşık olduğunu âdeta zorla inandırmaya çalışıyor, adına yazdığı sayısız şiirlerde onu göklere çıkarıyordu. Şiirlerini doğal olmayan ama, içten kopan coşkun bir heyecanla okuyordu. Zinaida duygulanmakla birlikte âşık şairi hafiften alaya alıyordu; pek inandığı yoktu galiba... Maydanov'un birkaç şiirini dinledikten sonra, deyimine göre, -hava-yı temizlemek için- ona Puşkin'in şiirlerini okutuyordu .

Alaycı, ama sadece sözleriyle sinik olan doktor Luşin, Zinaida'yı herkesten daha iyi tanıyordu. Yüzüne karşı ve arkasından atıp tuttuğu halde, onu ötekilerden daha içten seviyordu. Genç prenses, doktoru saymakla birlikte yüz vermiyor, hırçın bir sevinçle, onun da başkaları gibi avucunda olduğunu duyuruyordu. Bir kere aralarında bulunduğu sırada, "Ben bir koket, kalpsiz, aktris ruhlu bir kıyım," dedi. "Verin elinizi de iğne hatırayım. Canınız acıdığı halde sadece şu delikanlıya kabadayılığınızı göstermek için güleceksiniz, doğrulukla övünen sayın bayım!"

Luşin kızardı, başını çevirip dudağını ısırıldı; sonunda elini uzattı. Zinaida iğneyi batırdı. Luşin gerçekten gülmeye başladı. Zinaida da gülüyor, iğneyi gittikçe daha hızlı batırı-

yor, doktorun gözlerinin içine bakıyor, o da bakışını onun gözlerinden kaçırmaya çalışıyordu.

Hiç anlamadığım şey, Zinaida'nın Kont Malevski'ye karşı durumuydu. Yakışıklı, becerikli, muhakkak ki zeki olan kont, benim gibi on altı yaşında toy bir delikanlıda bile yapmacıklı, içten olmayan hareketleriyle şüphe uyandırıyordu. Zinaida'nın bunların farkına varmamasına şaşıyordum. Ama kim bilir, belki farkındaydı da aldırış etmiyordu...

Zinaida'nın konta karşı duruşu gibi, bulunduğu çevreyi küçümsemesi, kendini herkesten üstün görmesi, başına buyruk hareketleri gördüğü yanlış eğitimle, bulunduğu abur cubur çevreyle, hattâ annesinin hiç de olumlu sayılmayan etkisiyle açıklanabilirdi. Evinde gördüğü örnekler onda ister istemez her şeye karşı bir umursamazlık yarattı. Örneğin, uşakları Vonifati evde şeker kalmadığını haber verir; toplanmalarında çirkin bir dedikodu yüzünden bir hır gür çıkar; Zinaida tam bir vurdumduymazlıkla,

- Adam sen de... Bana ne! diye bunun üstünde bir an bile durmazdı.

Ben de aralarında piştim, birçok şeyi hoş görür oldum. Fakat şu Malevski'nin kendine özgü tilki kıvranırları ile Zinaida'ya sokulmasına hiç dayanamıyordum. Kızın oturduğu iskemlenin arkasına abanıp, kendini beğenmiş bir şekilde kulağına bir şeyler fısıldamaya başlayınca kan beynime sıçrardı. Ama Zinaida, Malevski'yi hiç yadırgamadan, dikkatli dikkatli dinlerdi. Bir gün dayanamadım,

- Şu adamı ne diye evinize kabul ediyorsunuz? dedim.

Güldü:

- Bıyıkları hoşuma gidiyor da... Siz anlayamazsınız bunu.

Başka bir sefer,

- Onu sevdiğimi mi sanıyorsunuz? dedi. Küçümsediğim kimseleri sevemem. Beni dize getiren birisi çıkmalı, o zaman... Ama böylesinden Tanrı korusun! Doğrusu, boyunduruk altına girmeye niyetim yok.

- Hiç sevmeyecek misiniz?

- Neden? Sizi seviyorum işte...

Zinaida güldü, elinde tuttuğu eldivenle burnuma bir fiske vurdu. Açıkçası, benimle dilediği gibi eğleniyordu. Her gün görüştüğümüz o üç hafta süresince bana yaptıkları anlatmakla bitmez!

Bize seyrek gelirdi. Buna üzüldüğüm yoktu, çünkü evimize gelince tam bir prenses kesilir, soğuk halleriyle beni âdetâ ürkütürdü. Annem duruşumdan bir şey sezmesin diye ödüm kopardı. Zinaida'yı sevmediği için prensesin her şeyi gözüne batıyordu. Babamdan o kadar çekinmiyordum, o da durumumu anlamıyor gibiydi; Zinaida ile az, ağırbaşlıca, anlamlı anlamlı konuşurdu.

Bir zaman geldi ki çalışmayı, okumayı her şeyi bıraktım; kırdı dolaşmaktan, ata binmekten bile vazgeçtim. Kösteklenmiş gibi hep sevgili evin çevresinde dolaşıyordum, oradan elimde olsa hiç ayrılmayacaktım. Yazık ki bazen annem söylenmeye başlıyordu, bazen de Zinaida sepetliyordu beni. Böyle zamanlarda ya odama kapanıyor ya da bahçemizin en kuytu bir köşesine kaçıyordum. Tuğladan, yüksekçe, yıkık bir limonluğun duvarının üstüne çıkardım. Ayaklarımı aşağı sarkıtarak saatlerce, çevremde olanlardan habersiz oturdum. Tozlu ısırganlar arasında beyaz kelebekler tembel tembel uçuşur, afacan bir serçe önümde bir tuğla parçasında kuyruğu dikleşmiş, sağa sola dönerek cırlak bir sesle öterdi. Gözü benden korkmuş kargalar pek sokulmadan, seyrek yapraklı bir akkayınm dallarında haykırışırlardı. Akşam güneşiyle ılık, hafif bir rüzgâr dalları tatlı tatlı okşarken Donskoy manastırından zaman zaman ağır, hüzünlü çan sesleri gelirdi. İçim anlatılmaz, karışık duygularla dolardı: Kederle sevinç, yarına karşı hem güçlü hem garip, anlaşılmaz bir korku duyardım. O sıralar bunların hiçbirini kendime açıklayamıyordum, hepsine toptan, "Zinaida" adını verebilirdim.

Zinaida benimle fare ile kedi oyununa devam ediyordu. Saati saatine uymazdı. Cilveli, şefkatli denecek kadar yumuşak görünürken duygulandığını sezince hemen kendini çekti. Ben de süklüm püklüm uzaklaşıyor bir zaman yanına varamıyordum.

Hâlâ hatırımdadır; birkaç gün böyle soğuk, ilgisiz durmuştu. Evlerine süt dökmüş kedi gibi korka korka giriyordum. O günlerde para işlerinin yolunda gitmemesi yüzünden sağa sola çatan, hattâ karakol komseriyle bir iki kere atışan yaşlı prensese bile sokulup ondan yardım bekler hâle geldim.

Bir gün bahçede, yine aynı duvarın önünden geçerken Zinaida'yı gördüm. Başını ellerine almış, yere, yeşilliğin üstüne uzanmıştı. Yavaşça uzaklaşmak istedim. Birdenbire başını kaldırdı, eliyle kalmam için işaret etti. Önceleri ne demek istediğini anlamadım. Zinaida işaretini tekrarladı, ben de sevincimden deli oldum, duvardan aşağı, ayaklarının dibine atlayıverdim... Zinaida yeni bir göz işaretiyle bana biraz ötede ince kumlu patikayı gösterdi. Kenarına ilıştim; Zinaida'nın hâli beni şaşırtmıştı: Solgundu, yüzünün her çizgisinden derin bir keder okunuyordu. Elimde olmayarak,

- Neniz var?.. Bir şey mi oldu?., diye sordum. Birden cevap vermedi. Sonra,

- Beni çok seviyorsunuz, değil mi?

Ses çıkarmadım. Cevaba gerek var mıydı!

- Öyle değil mi? diye ısrarla tekrarladı Zinaida. Evet, evet... öyle... Biliyorum!.. Aynı gözler...

Daldı. Yüzünü elleriyle kapadı, duyulur duyulmaz bir sesle,

- Dayanamıyorum.... Elimde değil... Ah, kaçabilsem buradan!., diye fısıldadı. Yarın ne olacak, başımaneye gelecek?.. Acı... Çok, çok acı!

- Neniz var, Zinaida?

Zinaida cevap yerine sadece omuz oynattı. Ne yapmam gerekiyordu ? Yol kenarında hâlâ çömelip oturuyordum. Kederini yok etmek için neler yapmazdım! Ortalık apaydınlıktı, güvercin sesleri duyuluyor, arılar alçaktan, seyrek otlar üzerinden vızıldayarak uçuşuyorlardı. Rüzgârın salladığı ahududunun yeşil bir dalı eğildikçe Zinaida'nın saçlarına değiyordu.

- Bana bir şiir okusanıza, Woldemar; dedi. Şiir okuyuşunuz hoşuma gidiyor. Biraz şarkı okur gibi söylüyorsunuz ama, bu da hoş... Gençlik havası var... "Gürcistan'ın Bayırlarında" (*) yı okuyun. Şuraya oturun da öyle okuyun.

Yanına oturdum, istediği şiiri okudum.

- "... Sevmemek elinde değil..." diye arkamdan tekrarladı. Şiirin asıl güzelliği nedir, biliyor musunuz?: Hayatta olmayan, olandan çok daha iyi, hattâ gerçeğe çok daha yakın şeylerden söz etmesi... "Sevmemek eimue değil... İstese de elinde değil!.."

Zinaida gene sustu, sonra birdenbire silkinerek ayağa kalktı.

- Hadi bize gidelim, Maydanov gelmiş herhalde; annemle oturmaktan canı sıkılmış şimdi... Bana yazdığı manzumeyi getirecekti, ben de evden kaçtım. Adamcağız şu sıralar dertli galiba... Ne yapalım, herkesin derdi kendine... Bir gün siz de anlarsınız her şeyi; kızmayacaksınız bana, e mi?

Zinaida acele acele elimi sıktı, hızla yürüdü. Evlerine geldiğimiz zaman Maydanov yeni çıkan "Kaatil" ini okuyordu. Manzumeyi şarkı okur gibi, bağıra bağıra okuyordu. Uyaklı kelimeler birbirinin ardı sıra, anlamdan yoksun, kulağımda çingirak gibi ötüyordu. Bakışımı Zinaida'dan ayırmadan, yolda söylediği son sözlerini kavramaya çalışıyordum.

Maydanov, birdenbire, genizden,

(*) Lermontov'un bir manzumesi.

- Yoksa beklenmedik bir rakip mi yendi seni?.. diye haykırdı. O anda gözlerim Zinaida'nın bakışıyla karşılaştı. Gözlerini indirdi, hafifçe kızardı. Sarsıldım. Bundan önce onu sevenleri kıskanırdım; şimdi onun birisini sevebileceği ilk defa aklıma geldi. "Seviyor... Birisini seviyor..." dedim kendi kendime.



Benim için artık üzüntüler, acılar başlamıştı. Aklımda hep bu konu vardı. Prensesin en küçük hareketini bile izliyordum. Zinaida iyice değişmişse benziyordu, sık sık tek başına geziyor, konukların hiçbirisiyle ilgilenmiyordu, odasına iyice kapanmıştı. Ben de eskiden olmayan huylarını gördükçe kendimi son derece keskin görüşlü sayıyordum.

Genç prensese âşık olanları kafamda sıralarken herbiri hakkında kalbim kuşku dolu, "Bu mu acaba?" diye düşünürdüm.

(Zinaida'nın hesabına utanarak açıklıyorum), tahminlerimi yaparken en şanslı olarak Kont Malevski'yi görüyordum.

Bu arada, izleme hünerim burnumun dibinde olanı görmekten daha ileri gitmiyordu, bunu da yüzüme gözüme buluşturarak yapıyordum. Başkalarını bilmem ama, doktor Luşin durumumu hemen fark etti. O da son günlerde adamakıllı değişmişti. Zayıflamıştı, gülüşü daha kısık, daha sinirliydi. Zararsız alaycılıkla yapmacık sinizmi yerine acı bir hırçınlık geldi.

Onunla bir gün Zinaida'nın salonunda baş başa kalmıştık. Genç prenses gezmeden henüz dönmemişti. Çatı katından hizmetçisini paylayan yaşlı Zasekina'nın kaba sesi geliyordu.

Doktor, birdenbire,

- Buraya Tanrı'nın günü ne diye taşınıyorsunuz, delikanlı? diye çatar gibi söyledi. Okuyup çalışmanız gerekirken boş geçen zamanınıza yazık değil mi?

- Çalışıp çalışmadığımı nerden biliyorsunuz? Doktora kafa tutarcasına karşılık verdim ama doğrusu bozuldum.

- Ne çalışması, iki gözüm; aklınız bambaşka şeylerle dolu! Gerçi siz yaştakiler için doğal bir durumdur bu. Yalnız seçtiğiniz konu pek isabetli değil... Bu evin havası size göre değil.

- Ne demek istediğinizi anlamadım, doktor.

- Daha kötü ya! Sizi uyarmak istedim. Bizler gibi kaşarlanmış bekârlara göre pek tehlike yok burada, ama derisi henüz ince, nazik olan gençleri bu hava çabucak zehirler:

- Nasıl?

- Öyle. Şimdiki durumunuz normal mi yani ?

- Bilmem...

Doktorun haklı olduğunu anlıyordum. O da, "Hadi delikanlı, biz neler gördük..." anlamında, biraz da beni küçümseyen bir bakışla elini salladı. Sonra,

- Kurnazlık kim, siz kim!., dedi. İçiniz dışınız bir. Söylediklerimin bir kulağınızdan girip öbüründen çıktığı yüzünüzden belli.

Luşin bir an sustu, sonra dişleri arasından,

- Ben de gelmezdim buraya ama, tuhaf insanım işte... diye mırıldandı. Bir şeyler düşünür gibi yine bir an sessizce durdu, yüzüme baktı.

- Peki, burada dönen şeylerin hiç nâi farkında değilsiniz? dedi. Zekânıza göre pek doğal gelmiyor bu bana.

- Neler dönüyor?

Doktor yarı alaylı yarı acıyan bir bakışla beni süzdü, kendi kendine,

- Benimki de akıl... Bunları kurcalamaktan ne çıkar sanki?., dedi. Sesini yükselterek,

- Sözün kisası buradaki atmosfer size göre değil, delikanlı; diye ekledi. Elbette bu çevre hoşunuza gidiyor: Seralardaki göz kamaştırıcı çiçekler de baş döndürücü kokular saçar, ama o hava içinde yaşanmaz. Sözümü dinleyin, Kaydanov'unuza dönün, çalışın.

O sırada odaya ihtiyar prenses girdi, diş ağrısından şikâyet etmeye başladı. Az sonra Zinaida da geldi.

- Şuna bir şey söyleyin, doktor; dedi annesi. Durmadan buzlu su içiyor. Zaten göğsü zayıf, bir de soğuk alırsa, tamam.

Luşin, Zinaida'ya baktı:

- Niye yapıyorsunuz bunu?

- Ne olur?

- Hastalanırsınız; olacağı bu.

- Vah, vah!.. Belki de ölürüm?.. Ah keşke!..

- Keşke... diye homurdandı doktor.

Yaşlı prenses dışarı çıkınca Zinaida devam etti:

- Evet, keşke. Yaşamamın ne zevki var? Çevrenize bakın... Bunları görüp anlamıyor mu, hissetmiyor muyum sanırsınız? Böyle bir hayatı -mutluluk değil- bir zevk ânı uğruna elden çıkarmak istememi hoş görün, aziz doktorum!

- Şımarıklık, doludizgin yaşamak hevesi sizinki; dedi Luşin. Huyunuz bu.

- Sizinki de gerçekleri görememezlik. Dikkatten yana sıfır verdim size. Şımarma çağım geçti artık. Doludizgin yaşamaya gelince...

Zinaida sözünü bitirmedi, ayağını yere vurarak,

- Yüzünüzü öyle ekşitip durmayın, Mösyö Woldemar! diye birdenbire çıkıştı bana. Bana acınmasından tiksiniyorum.

Doktorla ikimizi odada bırakarak dışarı çıktı. Luşin arkasından baktı, başını salladı.

- Sözümü dinleyin delikanlı. Size göre yer değil burası! diye tekrarladı.



Ö akşam da her zamanki gibi Zasekinler'de toplandık. Maydanov'un şiirlerinden söz açıldı. Zinaida içten övüyordu. Şaire bakarak,

- Yalnız ben sizin yerinizde olsam, daha değişik konulan seçerdim, dedi. Belki söylediğim saçma gelir size ama, bazen, geceleri uykum açıldığı zaman, hele sabaha karşı, göğün griden pembeye döndüğü anlarda, aklıma birtakım hayaller gelir. Alay etmeyecekseniz anlatayım biraz.

Hep bir ağızdan, alay etmeyeceğimizi söyledik. Zinaida kollarını göğsüne kavuşturdu, bakışını bizden öteye çevirerek,

- Şöyle bir şiir, bir manzume konusu aklıma gelmişti bir kere... diye başladı. Bir genç kız topluluğu büyük bir sandalla ırmağa açılır... Dolunaylı bir gece... Irmak durgun. Beyaz elbiseli kızlar başlarına beyaz gülден çelenkler takmış, ilâhiye benzer ağır bir şarkı okurlar...

- Anladım; güzel!.. Devam edin... diye mırıldandı Maydanov. Bir hayal izler gibi bir durum takınmıştı.

- Evet... Sonra birdenbire bir gürültü, kahkahalar duyulur. Sahil birden meşale ışıklarıyla aydınlanır; tef, çalgı sesleri, Bakhaların (*) çılgınlıkları ortalığı kaplar...

- O hengâmeyi siz daha iyi çizebilirsiniz bay şair... Haya-
limdeki manzara şöyleydi: Meşaleler alevli duman saçıyor,

(*) Mitolojiden: Şarap perileri.

kara gözlü Bakhaların başlarında hep koyu renk çelenkler, dallar var... Kaplan postlarına bürünmüşler, ellerinde şarap dolu kupalar... Her yanda altın parıltıları...

Maydanov başının sinirli bir silkinişiyle dümdüz saçlarını arkaya attı.

- Altın, nerelerindeydi ?

- Her yanda, Bakhaların kollarında, ayıklarında... Eski çağda kadınlar ayak bileklerine bile altın halkalar takarmış... Bakhalar sandaldaki kızları çağırırlar. Seşleri sandalkilerin ilâhilerini bastırmış, beyazlı kızlar susmuşlar... Ama kıyidan gelen çağırıya cevap vermezler. O zaman dalgalar sandalı yavaş yavaş kıyıya doğru sürüklemeye başlar, kızlardan biri ayağa kalkar. En çok buna önem vermeli, kızın ay ışığında ayakta dikilişini, arkadaşlarının telâş ve korkularını iyice canlandırmalı. Sonunda genç kız sandaldan kıyıya atlar, Bakhalar onu çevreleyerek gecenin karanlığına sürüklerler; bir süre tiz çığlıklarıyla delice kahkahaları duyulur, sonra hepsi kesilir. Kızın beyaz çelengi kıyıda kalmıştır...

Zinaida sustu. "Evet, birisini seviyor... Yüzde yüz..." diye içimden tekrarlardım.

Maydanov soran bakışını Zinaida'ya çevirdi:

- Hepsi bu kadar mı?

- Evet.

- Çok güzel, ama bir manzume için yeter bir konu değil. Yine coşkun bir şiir için düşünceleriniz bana yol gösterir.

- Tabii romantik bir şey olacak; dedi Malevski.

- Şüphesiz. Byron üslûbunda.

Genç kont dudak büktü:

- Bence Hugo, Byron'dan daha üstün, daha değerli bir şair.

- Evet, dedi Maydanov. Hugo çok yüksek bir yazardır. Arkadaşım Tonkoşeyev geçenlerde yazdığı "El-Trovatore" adlı İspanyol romanında...

- Şu soru işaretleri baş aşağı konulmuş kitaptan mı söz ediyorsunuz? dedi Zinaida.

- Evet. İspanyol tarzıymış bu... Şey, ne diyordum? Şu bizim Tonkoşeyev...

Zinaida yeniden sözünü kesti:

- Aman rica ederim, klâsikçilik - romantiklik konusu üzerinde yine o bildik tartışmanıza başlamayın şimdi. Oyun oynayalım. Ne oynasak acaba?

- "Kader-kısmet" oynayalım, dedi Luşin.

- Yo; bıktım bundan. "Benzetme" oynayalım.

"Benzetme", Zinaida'nın buluşuydu. Oynayanlardan biri bir eşya ya da bir canlının adını söyler, öbür oyuncular sırayla onu bir şeye benzetirler. En isabetli benzetmeyi bulan ödül alırdı.

Zinaida pencereye yaklaştı. Güneş henüz batmıştı. Göğün yükseğinde kızıla çalan bir bulut kümesine bakarak,

- Şunların neye benzediğini söyler misiniz bana? dedi ve cevabımızı beklemeden,

- Kleopatra'nın Antonius'u karşılamaya giderken bindiği altın geminin erguvan renkli yelkenlerine benziyor! diye ekledi. Geçen gün anlattınızdı, Maydanov.

Hepimiz, bulutların tıpkı o yelkenlere benzediğini, bundan daha uygun bir kıyaslama bulunamayacağını "Hamlet" deki Polonius örneğinde olduğu gibi kabul ettik.

- Antonius o sıralar kaç yaşındaymış acaba?

- Elbette ki gençti, dedi Malevski.

- Bilemediniz baylar. Herif kırkını aşkındı o zaman.

Zinaida, bunu söyleyen doktoru hızlı bir bakışla süzdü. Dalgın bir şekilde,

- Kırkını aşkın ha!.. diye mırıldandı.

O gece erken dağıldık. Eve giderken hep aynı şeyi düşünüyordum: "Kalbinde birisi var... Ama kim?.."



Günler geçiyordu. Zinaida gittikçe tuhaflaşıyor, gizemli bir kimliğe bürünüyordu. Bir gün odasına girdiğim zaman onu hasır iskemleye oturmuş buldum. Başını masanın sivri ucuna dayamış, der top olmuştu... Girdiğimi duyunca doğruldu. Yüzü ağlamaktan sırsıklamdı. Sinirli bir gülümsemeyle,

- Siz miydiniz? dedi. Gelin, azıcık yanıma; gelin, gelin... Şöyle...

Yaklaştım. Zinaida elini başıma koydu, sonra birdenbire parmaklarını saçlarıma daldırıp olanca gücüyle çekmeye başladı. Dişlerimi sıktım ama, sonunda dayanamadım:

- Canımı acıtıyorsunuz!

- Benim de canımın yandığından haberiniz var mı? Saçımın ufak bir tutamının parmaklarının arasında kaldığını görünce hafif bir çığlık kopardı:

- Ah, ne yaptım!.. Ne yaptım... Zavallı Woldemar!.. Saç tellerini özenle parmağına sardı. Gözleri yaşla doldu.

- Madalyonumun içinde saklayacağım bunu; dedi. Memnun olursunuz, değil mi?.. Hadi, şimdilik eve gidin, yalnız kalmak istiyorum.

Gittim. Evde tatsız bir hava esiyordu: Annemle babamın tartışmaları üzerine geldim. Annem saldırıyor, suçlamalar yağıdırıyor, babam her zamanki gibi soğuk bir kibarlıkla, çoğuna cevap vermeden karşılıyordu. Annemin söylediklerini

duymadım, zaten kendi derdimi yetiyordu bana. Ama şimdi hatırladığıma göre, kavgaları bittikten sonra beni odasına çağırılmış, bu defa da bana, Zasekinler'e sık sık yaptığım ziyaretler yüzünden çatmıştı.

Prenses, annemin söyleyişine göre "Her şeyi yapabilecek kadar kötü ruhlu bir kadın" idi. Ben de konuşmalarımıza son vermek istediğim zamanda yaptığım gibi, uysallıkla elini öptüm, odama çekildim.

Zinaida'nın demin yaptığını nasıl, neyle açıklayabileceğimi bilemiyordum. Artık Kont Malevski, ona olan kıskançlığım önemsizdi benim için. Yalnız subay Belovzorov arsız kontu dış biliyor, takışacak bahane arıyordu. Bence ikisinin de şansı sıfırdı. Aldırmıyordum onlara ama, çevremdeki bütün insanlara katlanamaz edemez oldum. Ancak yalnız başıma kaldığım zaman rahatlıyordum. En çok yıkık limonluğumuza kaçardım o günlerde. Duvara tırmanarak saatlerce yalnızlığımı, zavallılığımı düşünmekten acı bir zevk duyardım.

Yine böyle bir ikindi saatinde, kilise çanlarını dinlerken birdenbire yakınımnda bir kıpırtı duydum, birisinin orada olduğunu hissettim. Eğilip aşağıya baktım. Yolun kenarından, sırtında ince gri bir entariyle, omuzunda pembe şemsiyesi Zinaida hızlı hızlı yürüyordu. Beni fark edince durdu, hasır şapkasının kenarını kaldırarak tatlı, yumuşak bir bakışla okşar gibi süzdü. Sonra tuhaf bir gülümsemeyle,

- Duvarın tepesinde ne işiniz var, Woldemar? dedi ve kısa bir duraklamadan sonra,

- Hep beni sevdiğinizi söylersiniz, kanıtlayın öyleyse. Gerçekten seviyorsanız, atın kendinizi aşağı! diye ekledi.

Sözlerini bitirir bitirmez, sanki birisi sırtımdan itmişti beni, boyu iki metreye yakın duvardan atlayıverdim... Ayak üstü düştüğüm halde atlama hızı ile dik duramadım, sendeleyip yere çöktüm ve bir an kendimden geçtim. Gözlerim kapalı olduğu halde Zinaida'nın yanımda oluşunu hissediyordum. Üzerime eğilmiş,

- Kalk ayağa, kalk!., diye fısıldıyordu; sesinde kuşku, şefkat titreyişi vardı.

Hızla kalkıp inen göğsü göğsüme değecek kadar yakındı, elleri sağlarımı okşuyordu. Bir an yüzüme, dudaklarıma körpe, yumuşak dudaklarının değdiğini duydum. Gözlerimi açmadığım halde besbelli yüzümden, kendime geldiğimi anlamıştı. Doğruldu, çıkışır gibi,

- Kalkın artık, deli çocuk! dedi. Yatılır mı öyle toz toprak içinde; ayıp!

Ayağa kalktım. Zinaida her zamanki kendinden emin havası ile,

- Şemsiyemi verin Woldemar; nereye fırlattım onu?., diye devam etti. Hem ne bakıyorsunuz öyle, ne biçim bakış bu! Bir yeriniz acıdı mı? Isırgan otları içine düştünüz galiba... Öf, bakmayın öyle dedim ya size!

Sonra kendi kendine söylüyormuş gibi,

- Ne tuhaf çocuk... Cevap da vermiyor... Bir şey anladığı yok galiba... diye mırıldandı, yüksek sesle,

- Eve gidin artık, Woldemar, dedi; üstünüzü başınızı temizleyin. Sakın arkamdan gelmeyin, darılırım. Duydunuz mu?

Hızlı adımlarla uzaklaştı. Ayakta duracak gücüm yoktu. Isırgan otu ellerimi iyice haşladı, sırtım ağrıyor, başım dönüyordu. Yolun kenarına çöktüm, oturduğum yerde kendi dünyama daldım. O anda duyduğum sonsuz mutluluğu ömrüm boyunca bir daha duymadım.



A rtık neşeliydim, göğsüm gururla kabarıyordu. O öpücüklerin, dudakların sıcaklığını bütün canlılığıyla hissediyordum. Anlatılması zor bir mutluluk dünyasımdaydım. Fakat gariptir, beni saran bu mutluluk ateşi bana prensesi unutturmuştu. Kendi dünyama gömülmüydüm, alınyazımdan hiçbir şey istemiyordum. Gerekirse bu mutluluk uğruna seve seve canımı verebilirdim.

Ertesi gün Zasekinler'e gittiğim zaman hâlimde bir olağanüstünlük vardı. Utangaçlığımı örtmek için sır saklamasını bilen kibar erkek tavrı takınmıştım. Oysa ki Zinaida hiç oralı değildi, bana karşı en ufak bir değişikliği yoktu. Yalnız bir aralık, bir yerimin çürüyüp çürümediğini sordu, şakadan tehditle parmağını salladı. Böylece kibar, gizemli tavırlarım boşa gitti. Zaten ne bekleyebilirdim?.. Yine de Zinaida'nın vurduğumduymaz hâli bana soğuk düş etkisi yaptı. Demek onun gözlerinde, toy bir çocuktan başka şey değildim! Kalbim, gururum çok kötü şekilde incindi.

Odada boydan boya dolaşan, bakışlarımız karşılaştıkça bana dostça gülümseyen Zinaida'yı izlerken, "Dünkü olanlardan söz açsam nasıl olur?" diye düşünüyordum. "Hiç olmazsa, o gün öyle acele acele nereye gittiğini öğrensem, belki ondaki gizemin bir ipucunu yakalarım..." Sonunda bunu yapmaktan da vazgeçtim, bir köşeye çekildim; Belovzorov'un gelmesine bayağı sevindim.

Genç subay odaya girer girmez oldukça haşın bir tavırla,

- Prens, istediğim gibi yumuşakbaşlı bir binek atı bulamadım size, dedi. Gerçi Freytag verdiği attan eminmiş ama, ben yine de korkuyorum.

- Neden korkuyorsunuz, yüzbaşım?

- Korkuyorum tabii. Doğru dürüst ata binmesini bilmiyorsunuz ki. Tanrı korusun!.. Nerden aklınıza esti, anlamıyorum.

- Anlamazsanız daha iyi, yüzbaşım. Pekâlâ, vazgeçtim atınızdan. Pyotr Vasilyeviç'e başvururum, o bulur.

(Babamdan söz ediyordu.) Zinaida, babamın isteğini yerine getireceğinden ne kadar da emin konuşuyordu; doğrusu çok şaşırdım!

- Ata onunla mı bineceksiniz? diye sordu Belovzorov.

- Onunla, başkasıyla fark etmez. Herhalde sizinle binecek değilim.

Belovzorov kıpkırmızı oldu.

- Nasıl isterseniz. At buldum ya...

- Ama bulduğunuz at inek gibiyse istemem. Dörtnala koşar bir hayvan isterim, anladınız mı?

- Başüstüne. Kavalyeniz Kont Malevski mi olacak?

- Olursa ne gerekir, sayın yüzbaşım? (Zinaida birdenbire güldü.) Hadi üzölmeyin, hem öyle kızgın bakmayın bana; sizi de alacağım. Malevski'ye gelince, gözömden iyice düştü.

Belovzorov yumuşar gibi oldu:

- Beni avutmak için söylöyorsunuz. Zinaida gözlerini kısararak onu süzdü:

- Bu kadarla avunabilirsiniz demek... Sonra, belli ki başka söyleyecek şey bulamamış olacak,

- Aah yüzbaşım, aah... diye iç çekti. Bana dönerek,

- Siz de gezintimize katılır mısınız, Woldemar? dedi.

Yüzüne bakmadan,

- Kalabalık at gezintilerinden hoşlanmam; diye mırıldandım.

- Öyle mi?.. Baş başa gezmeği yeğlersiniz... Ne yapalım, bizden söylemek...

Zinaida subaya gülümseyerek baktı:

- Hadi Belovzorov, göreyim sizi: Yarına at isterim.

- Atın kirasını neyle ödeyeceksin ? diye söze karıştı odaya giren annesi.

Zinaida kaşlarını çatı:

- Sizden para istemedim; Belovzorov'un bana güveni var.

- Güveni varmış... diye homurdandı prenses. Sonra birdenbire olanca sesiyle haykırıverdi:

- Dünyaşka!.. Dünyaşka!..

- Size zil almıştım, maman.

- Dünyaşka! diye tekrarladı kocakarı. Belovzorov vedalaşırken ben de onunla birlikte kalktım. Zinaida kalmam için üstelemedi.



Ertesi sabah erkenden evden fırladım. Bir ağaç dalından kestiğim değneği alarak dertlerimden sıyrılmak, biraz olsun rahatlamak için kıra çıktım.

Işıklı bir sabahtı. Hava sıcak olmakla beraber, bunaltıcı değildi. Ara sıra hafif bir rüzgâr tatlı tatlı esiyor, ağaçların yapraklarını hışırdatıyordu.

Epey dolaştım. Evden çıktığım zaman içim kapkaranlıktı. Zaten kederimle baş başa kalmak için kendimi kırlara attım. Ama gençlik bu; uzun yürüyüş, havanın güzelliği, çimenlere uzanarak hayale dalmanın zevki hüznümden daha güçlü çıktı. Zinaida'nın unutulmaz sözleriyle, öpücükleriyle yeniden baş başaydım.

Zinaida'nın benim ne kadar gözü pek delikanlı olduğumu anladığını, düşündükçe gururumdan içim içime sığmıyordu. "Varsın ötekileri seçsin, onlar benden yaşlı, olgun olsunlar!.. Ama benim yaptığımı hangi kabadayı yapabilirdi?.."

Hayal dünyam gittikçe genişliyordu, hayalimdeki kahramanlığım da öyle...

... Zinaida'yı düşman elinden kurtarıyor, canımı dişlerime takarak dövüştükten sonra kanlar içinde ayaklarının dibinde ölüyordum... Salonumuzdaki, sevgilisini at üstünde kaçıran Melik Adil'in tablosu gözümün önüne geldi...

Tam o anda gözüm iri, alaca bir ağaçkakanın ince bir ak kayına tırmanışına takıldı. Boynunu ince ağaç gövdesinin bir sağından bir solundan uzatan kuşçağız tıpkı kontrbas çalan çalgıcıya benziyordu. Canım birdenbire şarkı söylemek istedi. "Beyaz karlar değil bunlar..." şarkısını tutturdum. Bunu

bırakıp, o zaman pek sevilen, "Seni rüzgârın tatlı esintisiyle birlikte beklerim", duygusal romansına çevirdim. Derken Hpmyakov'un tragedyasından Yermak'ın (*) yıldızlara söylevini yüksek sesle okumaya başladım. Sonunda pek dokunaklı bir şiir uydurmaya çalıştım. Ama yaratma çabam, "Ah, Zinaida, Zmaida!" sözlerinden daha ileri gitmedi.

Öğle olmak üzereydi. Vadiye indim, şehre giden dar kumlu yoldan yürüdüm. Birden, arkamdan at nallarının tok sesini duydum. Başımı çevirdim, yolun kenarına çekilerek elimde olmadan kasketimi çıkardım: Gördüğüm iki atlı babamla Zinaida idi. Yan yana gidiyorlardı. Babam elini atının yelesine koymuş, Zinaida'ya doğru eğilerek bir şeyler söylüyordu, gülümsüyordu. Zinaida tersine, kendine kapanık, sert bir yüzle yere bakıyor, ses çıkarmıyordu. İlk anda yalnız onları gördüm; az sonra, yolun dönemecinde subay kılığında Belovzorov göründü. Cins kara yağız atı köpük içindeydi; kafasını sinirli sinirli silkeliyor, burnundan soluyarak hafif adımlarla dans eder gibi gidiyordu. Belovzorov da atı gibi sinir kesilmiş, hayvanı bazen mahmuzluyor, bazen dizginini kısıyordu. Babam atının dizginlerini topladı, Zinaida'dan az öteye çekildi. Genç kız o anda gözlerini kaldırıp ona baktı. Bir ândı bu... Sonra ikisi de hayvanlarını dörtnala sürdüler. Belovzorov belinden sarkan kılıcını şingirdatarak peşlerine düştü; yüzü pişmiş istakoza dönmüştü. Sabahtan beri at üstünde olan Zinaida ise solgun, renksizdi. "Neden acaba?.." diye düşündüm.

Adımlarımı sıklaştırdım ve yemeğe ucu ucuna yetiştim. Babamı evde buldum. Üstünü başını değiştirmiş, yıkanmış, annemin koltuğunun karşısındaki koltukta gür, düzenli bir sesle "Journal de Debats" dan bir makale okuyordu. Annemin pek dinlemediği, aklı başka yerde olduğu belliydi. Beni görünce, bütün gün nerelerde olduğumu sordu; bilmem nerede, bilmem kimlerle dolaşmamı hoş görmediğini ekledi. Yalnız başıma gezdiğimi söyleyecektim ama, babamın yüzüne baktım ve nedense ses çıkarmadım.

(*) Yermak; Sibirya'yı fetheden cenkçi.



Prensese altı yedi gün görmedim. Onlara ne zaman gitsem yanıma gelmiyor, hastalığını öne sürüyordu.

Yine de gediklilerimizin söylediği gibi, Maydanov'dan başka hepsi "nöbetlerine" hor gün aksamadan gelirlerdi. Taşkın duygularını açıklamaya fırsat bulamayan şairin keyfi yerinde değildi. Belovzorov gelmezlik etmezdi ama, her gelişinde ceketi yukardan aşağı ilikli, suratı kıpkırmızı, oldukça resmî bir şekilde odanın bir köşesine çekilip otururdu.

O günlerdeKont Malevski'nin yüzünden sinsî, kötü gülümsemeler eksik değildi. Gerçekten Zinaida'nın gözünden düştüğü için yaşlı prensese yaranmaya çalışıyordu. Birgün birlikte kiralık kupa arabasıyla genel valiye bile gitmişti. Yazık ki ziyaretleri hiç de başarılı olmadı. Konta valilikte sıkıcı birkaç dakika geçirttiler: Bir zamanlar bazı nakliye subaylarıyla geçen oldukça tatsız bir olayı hatırlattılar... Malevski bunun hesabını verirken suçunu o günlerin toyluğuyla örtmeye çalıştı.

Doktor Luşin'in Zasekinler'in evine günde ikişer defa bile uğradığı olurdu. Ama çok oturmadan kalkıp giderdi. Aramızdaki son konuşmadan sonra Luşin'den çekiniyor, karşılaşmak istemiyordum; yine de bu adam hoşuma gidiyordu! Birgün nasılsa Neskuçnoye bahçesinde karşılaştık, birlikte bir iki tur yaptık. O gün iyiliği üstündeydi. Bana çeşitli bitkilerle çiçeklerin adlarını, özelliklerini anlattı durdu Bir aralık, damdan düşercesine, eli ile alnına vurdu:

- Çok aptalmışım ben!.. Fındıkçı sanıyordum onu... Ne kadar yanlış! Bambaşka insan oldu. Kendini feda etmenin tadını o da sonunda anlamıştır.

- Ne demek istiyorsunuz?

- Hiç.

Luşin sustu, kabuğuna çekildi.

Zinaida bir zamandan beri benden açıkça kaçıyordu. Geleşlerim huzurunu kaçırıyor gibi görünüyordu. O zaman ben de suç işlemişim gibi ezilip karşısına çıkmamaya çalışıyordum. Genç prenesteki değişiklik en çok ılık, sana bir akşam etkilemişti beni.

Dalları geniş bir mürverin gölgesinde alçak bir bankta oturuyordum; orasını Zinaida'nın penceresi görüldüğü için, severdim. Tepemde, akşamın koyulaştırdığı yeşillikte görünmeyen bir kuş, ağaç yapraklarını telâşlı telâşlı hışırdatıyordu. Gri bir kedi sırtı yaylanmış, karnı yerde, sessizce kumlu bir patikadan sürünerek ağaca yaklaşıyordu... Hava henüz pek kararmadığı halde, şuradan buradan mayıs böceklerinin vızıltıları geliyordu.

Gözlerimi Zinaida'nın penceresine dikmiş, oturuyordum. Bir aralık kanatların biri aralandı, Zinaida'nın gölgesi belirdi. Beyazlar giymişti; kolları, omuzları aynı beyazlıkta görünüyordu. Hiç kımıldanmadan, çatık kaşlarının altından önüne bakarak bir zaman durdu. Böyle baktığını ilk defa görüyordum... Sımsıkı kenetlediği ellerini birden dudaklarına, sonra da alnına götürdü. Sert, kararlı bir hareketle başını yukardan aşağı salladı, kulaklarına inen saçlarını kaldırarak pencereyi hızla kapadı.

Birkaç gün sonra bahçede karşılaştık. Selâm verip yürüyecektim. Ama Zinaida bırakmadı. İyi günlerine özgü sevimli, sıcak bir tavırla,

- Nereye öyle, gelin dolaşalım biraz! dedi.

Kaçamaklı bir bakışla süzdüm onu: Gözlerinde tatlı bir ışıltı vardı; dudaklarındaki gülümseme yüzünü, ince bir sis perdesi altından yayılan güneş gibi aydınlatıyordu.

- İyileştiniz mi? diye sordum.

- Evet. Ufak bir rahatsızlığım var, ama o da geçer. Zinaida gül ağacından ufak kırmızı bir gül kopardı. Cesaretlendim:

- Yine eskisi gibi olacak mısınız?

Zinaida cevap vermedi. Gülü yüzüne yaklaştırdı, çiçeğin kırmızılığı yanaklarına vurdu.

- Beni değişmiş mi buluyorsunuz?

- Çok...

- Evet, size karşı biraz soğuk durdum, biliyorum. Ama başka türlü yapamazdım... Siz de aldırmamalıydınız canım. Hadi bırakalım bunları şimdi.

Elimde olmadan, kederle,

- Sizi sevmemi istemiyorsunuz da ondan öyle yapıyorsunuz... diye mırıldandım.

- Hayır; sevin beni, ama önceki gibi değil.

- Nasıl?

- Sadece arkadaş olalım.

Zinaida elindeki gülle yüzüme dokundu.

- Beni dinleyin "Woldemar! Sizden epey büyüğüm. Teyzeniz, teyze değilse bile, ablanız olabilirdim. Siz de...

Sözünü kestim:

- Beni hâlâ çocuk sayıyorsunuz, değil mi?

- Evet; ama iyi, sevimli, akıllı ve candan sevdiğim çocuksunuz. Bakın size bir önerim var; benim sohbet arkadaşım olmak ister misiniz? Sohbet arkadaşları kraliçelerin koruyucuları, sırdaşları olur. Kabul mü?

Zinaida gülünü ceketimin yakasına ilaştırdı:

- Kraliçenizin iltifatı!
- Bundan daha değerli iltifatlar gördük...
- Oo, belleğinize deyecek yok.

Beni hızlı bir bakışla yandan süzdü, eğilerek alnıma sakın, tam bir abla öpücüğü kondurdu. Yüzüne baktım; başını öteye çevirdi.

- Hadi benimle gelin, sohbet arkadaşım!

Evlerine giden patikadan yürüdü, ben de peşine takıldım. Yolda, arkasından bakarak düşünüyordum. Bu sakın, ağırbaşlı genç kız eski haşarı, şımarık Zinaida'dan ne kadar uzaktı! Yürüyüşünde bile bir göz alıcılık, vücudunun her hareketinde başka bir gösteriş, bir uyum göze çarpıyordu.

Aşk birdenbire, dayanılmaz bir acı gibi bütün varlığımı yaktı.



Gece yemekten sonra yine Zasekinler'de toplandık. Bu sefer Zinaida da bize katıldı. O ilk, unutulmaz akşam gibi hepimiz oradaydık. Nirmatzki bile gelmişti. Herkesten önce gelen Maydanov yeni şiirlerini getirdi.

Eski günlerdeki gibi "Kader-Kısmet" oynadık; yalnız havada eski taşkın neşe yoktu. Maskaralık, tuhaflık yapmak, gürültü etmek hiçbirimizin aklına gelmiyordu. Zinaida'nın yeni hâli hepimizi frenliyordu.

Sohbet arkadaşı olarak yanında oturuyordum. "Kader-Kısmet" oynarken Zinaida birkaç arkadaşına düşlerini anlatmasını söyledi. Eğlenceli olmadı nedense. Düşlerin kimi Belovzorov'un ki gibi yavan, saçmaydı: Atına balık yedirmiş, atın kafası tahtadan olmuş... Kimi de açıkça uydurulmuş hikâyelerdi; hele Maydanov'un ki dört başı mamur bir efsaneydi! Tapınaklar, harp çalan melekler, dile gelen çiçeklerle uzaktan gelen müzik sesi... Neler yoktu içinde!..

Zinaida şairin rüyasını yarıda kesti:

- İşi masala döktüğümüze göre, hepimiz bir şeyler uydurup anlatalım.

Bu defa da ilk anlatma sırası Belovzorov'a düştü.

Adamcağız bozuldu,

- Beceremem öyle şeyler ben... diye sıyrılmak istedi. Ama Zinaida yakasını bırakmadı:

- Beceremeyecek ne var? Hadi ben size yardım edeyim. Diyelim ki evlisiniz. Evlilik hayatınızdan söz edin bize. Kıskaç bir koca olacaktınız tabi; kadıncağızı kilit altında tutardınız, değil mi?

- Evet.

- Dizinizin dibinden ayırmazdınız onu...

- Elbette.

- Ya karınız bu huyunuzdan bıkip aldatsaydı sizi?

- Onu vururdum.

- Kaçsaydı?

- Yakalar, vururdum.

- Güzel. Tutun ki, karınız benim. O zaman ne yapardınız?

Belovzorov kısa bir duraklamadan sonra,

- Kendimi öldürürdüm... dedi. Zinaida güldü.

- Sorunu kestirme yoldan hallederdiniz yani. Hikâye anlatma sırası Zinaida'ya geldi. Yukarı bakarak bir an düşündü.

- Benim hikâyem de şöyle olacak; diye başladı:

- Bir yaz gecesi, göz kamaştırıcı bir sarayda parlak bir balo gözünüzün önüne getirin. Genç, güzel bir kraliçenin verdiği balo bu... Sarayın salonları yaldız, mermer, pırıl pırıl ışıldayan kristal süslerle, renkli ipek halılarla kısaca, akla geliren göz kamaştırıcı eşyayla dolu...

- Şu göz kamaştırıcı şeyleri ne çok seversiniz, diye söze karıştı Luşin.

- Elbette severim. Bütün güzel şeyler gibi...

- Güzel olanları iyi şeylerden daha çok mu seversiniz ?

- Bu kadar inceliğe aklım ermez, doktorcuğum. Sözümü kesmeyin. Ne diyordum?.. Evet, bu son derece parlak, zengin bir baloydu. Konukların hepsi genç, yakışıklı, hepsi kraliçeye âşık...

- Kadın konuk yok muydu? diye sordu Malevski.

- Yoktu. Şey... Vardı, vardı.

- Ama çirkin olanlardan...

- Hayır, hepsi güzeldi ama, bütün erkeklerin bakışları yalnız kraliçede idi. Kraliçe uzun boylu, ipincecik; siyah saçlarında ufak altın bir taç parlıyordu...

Zinaida'nın yüzüne baktım. O anda hepimizden daha boylu, her zamankinden daha alımlı, gösterişli göründü bana. Beyaz alnında, hareketsiz kaşlarında keskin bir zekâ, kuvvetli bir irade okunuyordu. "Hikâyenin kraliçesi sensin..." dedim kendi kendime. Zinaida devamla,

- Âşıklar kraliçeyi sarmış, yarış edercesine kibarlık, övgü sözleri söylüyordu.

- Övünmekten hoşlanırmış demek... dedi Luşin.

- Öf, ne bu; hep lâfımı kesiyorsunuz! Övgüyü kim sevmeyiz.

- Son bir soru daha! dedi Malevski: Kraliçenin kocası yok muydu?

- Kocası mı?.. Bakın, bunu düşünmedim... Yo; ne yapacaktı kocayı?..

- Öyle ya... diye sırtıttı Malevski. Maydanov kendine özgü bozuk bir Fransızca'yla,

- Susalım lütfen! diye kontu susturdu.

Zinaida hafif bir baş işaretiyle şaire teşekkür ederek devam etti:

- Evet, güzel kraliçe konukların tatlı sözlerini, nefis müziği dinliyordu. Dinliyordu ama, bunlarla ilgilendiği yoktu. Salonun ardına kadar açık camlı kapılarından iri yıldızlarla döşenmiş koyu gök, göz alabildiğine bahçenin karaltısı görünüyordu. Kraliçenin bakışı oraya takılmıştı. Ağaçlar arasında, hayal meyal, fıskiyeleli bir şadırvan belirliyor, suyun tatlı gırtlırları salondaki müzik, kahkahalar uğultusuna karışıyor

du. Kraliçe bunlara kulak veriyor, "Çevremde toplanan, bir tek sözümle ölmeye hazır olan bütün bu soylu, akıllı ve zengin gençler, hepiniz elimdesiniz!" diye düşünüyordu. "Ama hiçbirinizin olamayacağım ben, çünkü orada, şadırvan başında bir bekleyenim var... Onu seviyorum, onunum! Sizin gibi unvan, servet sahibi değil, ama beni bekliyor ve geleceğime emindir! Evet, her şeyi bırakıp onunla gideceğim, gitmeme engel olacak hiçbir güç yoktur!" Zinaida sustu. Malevski kurnaz bir eda ile,

- Bu sadece hikâye mi? diye sordu. Zinaida cevap vermeye gerek görmedi.

- ' Biz de orada olsaydık da şadırvan başındaki talihlinin kim olduğunu görseydik... Ne olurdu! diye mırıldandı Luşin.

Zinaida güldü:

- Ne olacağını söylerim size. Belovzorov "talihli" dediğini düelloya çağırırdı. Maydanov bir taşlama yazardı. Gerçi taşlamalarınız pek isabetli değil, aziz şair. Barbier üslûbunda bir kıta yazıp "Telgraf" a verirdiniz... Siz Nirmatzki, rakibinizden ödünç para ister... İlayır, öyle değil: Siz ona faizle para verirdiniz. Siz doktor...

Zinaida bir an durdu.

- Bakın, sizin ne yapacağınızı kestiremiyorum.

- Ben, kraliçenin özel doktoru olarak, konuklarla uğraşacak halde olmadığı zamanda balolar vermemesini önerirdim.

- Yerde bir tavsiye; diye gülümsedi Zinaida. Siz, kont?

- Ben mi?

Malevski çirkin çirkin sırttı. Zinaida cevabını beklemeden,

- Siz, sevdiğim adama zehir kattığımız bir şeker sunardınız, değil mi?

Kontun yüzü hafifçe çarpıldı. O hâliyle tıpkı bir Yahudi'ye benzedi. Cevap vermedi, sadece güldü. Zinaida birden bana dönerek,

- Slize gelince Woldemar, dedi ve durdu. Aman bırakalım şunu, başka şey oynayalım...

Malevski zehir gibi bir sesle,

- Mösyö Woldemar, kraliçe sevgilisiyle buluşmaya giderken sırdaşı olarak, elbisesinin kuyruğunu tutacaktı; dedi.

Kızardım. Ama Zinaida atılmama zaman bırakmadı, elini omuzuma koydu, yerinden hafifçe doğrularak,

- Kont hazretleri, sizin küstahlaşmanıza hiçbir zaman izin vermemiştim. Lütfen çıkın buradan! dedi. Malevski'ye kapıyı gösterdi.

Kont sapsarı oldu.

- Rica ederim, prenses...

- Prensес haklıdır! diye bağırdı Belovzorov. O da yerinden kalktı.

Malevski bozuldukça bozuldu, ufaldıkça ufaldı.

- Size yemin ederim, kötü bir amaçla söylemedim, prenses!.. Sizi incittimse bağışlayın beni... Ne olursunuz, yalvarırım size!.. diye geveleyip duruyordu.

Zinaida küçümseyen bir gülümsemeyle onu süzdü:

- Pekâlâ. Kalabilirsiniz. Hattâ iğneli konuşmanız size zevk veriyorsa devam edin, Mösyö Woldemar'la ben sözlerinize aldırmayacağız.

- Bağışlayın beni, prenses! diye tekrarladı Malevski.

Zinaida'nın o andaki hâlini hatırladıkça, gerçek bir kraliçenin bir küstahın haddini bildirirken ancak bu kadar göz kamaştırıcı ve soylu olabileceğini düşündüm.

Oyunumuz bu tatsız olaydan sonra uzun sürmedi. Malevski konusundan daha çok başka, anlatılması güç, acı tortulu bir duygu hepimize sindi, keyfimizi kaçırdı.

Maydanov şiirlerini okudu. Malevski taşkın bir hayranlıkla övdü onları.

- Yaltaklanıyor... diye fısıldadı bana Luşin.

Az sonra dağıldık: Zinaida birdenbire durgunlaştı, annesi başının ağrıdığı haberini yolladı. Romatizmasından yakınan Nirmatzki'nin kalkması hepimize dağılma işareti oldu.

O gece uzun zaman uyuyamadım. Zinaida'nın hikâyesi içimde yer etti. "Bir ima vardı bunda ama kimi, neyi anlatmak istiyordu acaba?.. diyordum kendi kendime. "Yoksa?.. Hayır, mümkün değil... Olamazdı bu!.."

Hikâyeyi anlatırkenki yüzü, bahçede birlikte dolaştığımız gün söyledikleri, bana karşı günü gününe uymayan halleri bir bir aklıma geliyor, benibüs bütün şaşırtıyordu. Evet, kimdi o, her şeyi bırakıp peşinden gideceği adam?..

Zasekinler'e gide gele pek çok şey gördüm, öğrendim. Evlerinin kırık dökük durumu, kırık çatal bıçaklar, kenarı akmuş mum parçaları, suratsız yaşlı Vonifati, kılıksız kız hizmetçiler, yaşlı prensesin acayıplığı, artık hiçbirini yadırganıyordum. Yine de son zamanda Zinaida'da sezmeye başladığım bazı tuhafliklar elimde olmadan gözüme batıyordu. "Maceracı kız" dedi onun için bir gün annem. Taptığım tanrıça bir macera düşkünü!.. Kulaklarımda çınlayan bu çirkin kelimeyi duymamak için başımı yastığa gömerken öte yandan, şadırvan başında bekleyen mutlu adamı düşünüyor, onu için için kıskanıyordum.

Uyumama imkân yoktu. Bahçe, şadırvan derken bahçeye çıkmaya karar verdim. Aceleyle giyinip gürültüsüzce dışarı süzüldüm. Kopkoyu bir geceydi. Ağaç yapraklarının hışırtısı fısıldaşan insan seslerini andırıyordu; havada yayılan tatlı serinlikle bostanlardan dereotunun kokusu geliyordu. Bahçeyi karış karış dolaştım. Adımlarımın sesi önce tuhaf bir ürkeklik verdi bana, sonunda alıştım. Zasenkiller'in çitine kadar yürüdüm; ince bir sırığa sırtımı verip durdum. O anda - gerçekten mi ya da bana mı öyle geldi - birkaç adım ötede bir kadın gölgesinin süzülüp geçtiğini gördüm. Soluğumu tutarak

karanlığa bakıyordum. Duyduğum şey gecenin ayak sesi mi, hızla çarpan kalbimin vuruşları mıydı?..

Yavaşça,

- Kim o?., dedim.

Pek yakınımnda boğuk bir gülme, belki yaprak hışırtısı ya da bir iç çekiş duyuldu. Ürperdim. Bir daha,

- Kim o ? diye fısıldadım.

Havada birdenbire nefes alışı gibi bir serinlik dalgası geçti. Arkasından, alevli bir çizgi hâlinde gökten bir yıldız kaydı. "Zinaida!" diye bağırarak oldum, sesim çıkmadı. Ortalık birden, bazı gecelerde olduğu gibi, derin bir sessizliğe gömüldü. Otlar arasında cırcır böcekleri bile seslerini kesmişler; yalnız ötede kapanan bir pencerenin vuruşu koyu sessizliği parçaladı. Aynı yerde kıpırdanmadan epey durdum, sonra odama döndüm, kendimi soğumuş yatağıma attım. Garip bir heyecan içindeydim, kendimi sevgilisiyle buluşmaya koşup başkalarının mutluluğuyla karşılaşan adam gibi hissediyordum.



Ertesi gün Zinaida'yı sadece uzaktan gördüm, annesiyle birlikte arabayla bir yere gidiyordu. O gün dışarda karşılaştığım doktor Luşin'in oldukça soğuk bir baş selâmına anlam veremedim. Tam tersine, Kont Malevski hiç yapmadığı şeyi yaptı: Beni uzaktan görünce sırttmaya başladı, sonra yanıma sokuldu. Zasekinler'in evine girip çıkanlardan yalnız o nasılsa annemin gözüne girdi; sık sık bize geliyordu. Oysa ki babam Polonyalı konttan hiç hoşlanmıyor, onu küçümser, soğuk bir kibarlıkla karşılıyordu.

Koluma girerek,

- Ah, monsieur, bay sırdaş, ne hoş bir karşılaşma! dedi. Güzel kraliçeniz ne durumda?

Malevski'nin genç, güzel yüzü beni o anda tiksindirdi. Bakışı öyle îmalı, arsız bir alayla doluydu ki, cevap vermek içimden gelmedi.

- Ne o, hâlâ kırgın mısınız?.. Sırdaş payesini size veren ben değilim. Zaten görevinizi gerektiği gibi yapmıyorsunuz, monsieur, bay sırdaş,

- Ne demek o?

- Ne olacak, sırdaşlar, emrinde bulundukları kimseleri adım adım izlerler, ne yaptıklarını bilirler. (Sesini alçaltarak) Gece gündüz göz hapsine alırlar sevdiklerini...

- Ne demek istediğinizi anlamıyorum, kont.

- Öyle mi?.. Bu kadar açık konuştuğum halde... Aşk olsun size! Dikkat edin: Gündüz gece peşinde olup izleyeceksiniz... Gündüzleri o kadar önemli değil -aydınlık, her yan kalabalık- gece iş değişir; her türlü tehlike gece başlar, genç dostum. Bunun için sözümü dinlerseniz gece uykunuzdan vazgeçip gözünüzü dört açın. Unutmayın, özellikle bahçede, şadırvan başında kollayın... Sonra bana teşekkür edeceksiniz.

Malevski güldü, sırtını çevirip ters yönde yürüdü. Yalan, her türlü düşüklük bu adamın rûhuna öylesine işlemişti ki, günlük hayatında bile topluluklarda, en çok maskeli balolar-da ötekine berikine yalanla örülmüş oyunlar çevirmekle ün salmıştı.

Kendi kendime bunun için bana söylediği şeyler de o çeşit palavralardan olmalı dedim. Besbelli takılmak istemiş ama, şakasını oldukça tatsız buldum. İçim zehir doldu; kafam bu konudan başka şeyle ilgilenemez oldu. Demek dünkü kuşkularımda yanılmamıştım. Gizli bir kuvvet beni bahçeye boşuna sürüklememişti... Hırsımdan göğsüme yumruk indirdim. "Yo, olamaz bu, olamaz!..." Ama olamayacağın ne olduğunu da bilmiyordum.

"Herif kendisi mi gelecek yoksa?..." (Malevski'nin küstâhlığından her şey beklenirdi; zaferini ortaya yaymaktan çekinmezdi!) Belki de başka birisini anlatmak istiyordu?.. "Kim olursa olsun, elimden kurtulmaz artık. Öç almasını bildiğimi ona da şu hain kıza da (Zinaida'ya yani,) göstereceğim!"

Odama girdim, yazı masamın çekmecesinden yeni aldığım İngiliz çakısını çıkardım. Kaşlarımı çatarak keskinliğini denedim ve kırk yıllık bıçkın gibi cebime soktum. O anda kendimi her şey yapabilecek güçte hissediyordum. Akşama kadar odamda, içimdeki kasırgayı dinleyerek bir duvardan öbür duvara kızgın kızgın dolaşıp durdum. İkide bir cebimde yokladığım çakı elim gibi sımsıcak olmuştu. Önemli, korkunç bir maceraya hazırlanıyordum. Yepyeni, olağanüstü duygularla doluydum. Bunlar beni öylesine sarmış, ilgimi

çekmişti ki, sebebi olan Zinaida'yı o anlarda düşünmüyordum bile. Hayalimde genç çingene Aleko(*) canlanıyor, manzumeden "Nereye, güzel delikanlı?.. Yatsana..." Kan içinde sin... Ne yaptın, söyle!.. Ne yaptın?.. - Hiç..." diye aklıma gelen satırları tekrarlıyordum. Hele şu, "hiç" i öyle acı, haşin bir gülümsemeyle söylüyordum ki, değme artistin söyleyişinden farksızdı!

Babam evde yoktu o akşam. Bir zamandan beri sinirleri hayli bozuk olan annem nasılsa benimle ilgilendi, o hiç de hoş olmayan görüntüm dikkatini çekti. Yemekte,

- Ne o, suratın bir karış; hasta mısın ? diye sordu.

Hoşgörür bir gülümsemeyle başımı "hayır" anlamında salladım. "Sebebini bilse..." dedim içimden. Saat on biri çalarken odama çekildim, soyunmadan yatağıma uzandım, gece yarısının olmasını bekledim. Tam on ikide,

- Tamam, tam zamanıdır, dedim. Ceketimi ilikledim, kollarımı nedense sıvayarak bahçeye indim.

Pusuya yatacağım yeri önceden seçmiştim. Bahçemizi Zasekinler'in bahçesinden ayıran duvarın dibinde bir çam ağacı vardı. Yere kadar sarkan gür, geniş dalları arasına saklanarak çevremde olanları rahatça gözleyebilirdim. Ağaca yaslanarak beklemeye başladım,.

Dünkü gibi sâkin, ıssız bir geceydi. Yalnız hava bulutsuz olduğu için yeşillik kümeleri, iri çiçekler iyice seçiliyordu. Beklemenin ilk anları oldukça üzücü, hattâ ürkütücü geçti. Fakat dönmek yoktu benim için, her şeyi göze almıştım! Simdi nasıl davranmam gerektiğini düşünüyordum. Adama, "Nereye gidiyorsun, dur! İtiraf et ya da ölüme hazırlan!.." diye kükremem mi yoksa uzun etmeden üstüne çullanarak onu şişlemem mi gerekiyordu?

(*) Puşkin'in "Çingeneler" manzumesinden, Aleko karısını aşığıyla yakalayarak öldürür.

O anda çıkan en ufak ses, bir hışırtı kulağımda büyüyor, olağanüstü bir önem havasını alıyordu. Öne eğilmiş, düşmanın üzerine atılmaya hazır durumda bekliyordum. Yarım saat, bir saat böylece geçti. Yavaş yavaş kendimi toplamaya, soğukkanlılıkla düşünmeye başladım. Yaptığım şey belki de büsbütün gereksiz bir telâştı. Bu Malevski'nin azizliği olabirdi...

Saklandığım yeşillik kümesinden çıktım, bahçeyi boydan boya dolaştım. Her yan ölü sessizliğine bürünmüştü. Köpeğimiz bile bahçe kapısının önünde çöreklenmiş uyuyordu. Limonluğun yıkık duvarına çıktım. Önümde uzanan kıra bakarken Zinaida ile son karşılaşmamızı hatırladım. Birdenbire hafif bir kapı gıcirtısı, kuru bir dalın çıtırdayışı kulağıma geldi. Duvardan aşağı kayarak sessizce indim, olduğum yere sindim. Bahçede birisi hafif, dikkatli adımlarla yürüyor, adımlar bana doğru yaklaşıyordu. "Geliyor... Şimdi karşılaşacağız..." dedim kendi kendime.

Çakıyı sert bir hareketle cebimden çekip açtım, elimi öne uzattım. Gözlerimin önünde alev halkaları dönüp uçuşmaya başladı. Korkudan, kızgınlığımdan saçlarımın dikleştiğini hissediyordum. Adımlar bana iyice yaklaştıktan sonra yumuldum, atılmaya hazırlandım. Tam o anda geleni gördüm, hemen tanıdım: Babamdı.

Ceketinin yakasını kaldırmış, şapkasını gözlerine indir-diği halde tanıdım onu. Parmak uçlarına basarak önümden geçti. Açıkta duruyordum ama beni görmedi. Ben de olduğum yerde ufaldım, büzüldüm, yerle bir oldum sanki... Kıskaç, kana susamış Otello bir anda ödlele bir çocuk oldu...

- Gecenin bu saatinde ne işi var bahçede?... dedim kendi kendime.

İlk şaşkınlık ânında yere düşürdüğüm çakıyı almayı bile unuttum, süklüm püklüm eve yollandım. Mürverin altındaki bankın önünde bir an durmaktan kendimi alamadım. Zi-

nadia'nın yatak odasının penceresine baktım, baktım... Gece-
nin karanlığında donuk mavimtırak, görünen camların rengi
birdenbire değişti, ışıklandı, sonra beyaz bir perde yavaşça
indi, pencereyi büsbütün örttü. Odama gelince, elimde olma-
dan, yüksek sesle,

- Bir düş müydü bu?.. dedim. Yoksa bir raslantı mı?

Aklıma gelen ihtimal o kadar tuhaf, o derece mantığa
sığmaz göründü bana ki, üzerinde durmaya cesaret edeme-
dim.



Sabah kalktığımda başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Bir gece önceki heyecanım yoktu. Yerini ezici bir şaşkınlık, acı bir hüznün aldı; ruhumun ta derinliğinde can çekişen bir şey vardı sanki...

- Beyninin yarısı alınmış tavşana benziyorsunuz bugün, dedi sokakta rastladığım Luşin.

Kahvaltıda bazen babama, bazen anneme belirsizce bakıyordum, ikisinde de hiç bir değişiklik görmedim. Babamın bazen yaptığı gibi, belki güleryüzle bana takılacağını bekledim. Boşuna. O sabah en ufak, ilgi göstermedi.

"Gidip Zinaida'ya her şeyi açıkça anlatsam?.. Ama neye yarar, nasıl olsa her şey bitti aramızda..." diye düşündüm.

Zinaida ile o gün dertleşmek söyle dursun, iki söz edecek fırsatı bile bulamadım. Asker okulu öğrencisi kardeşi Petersburg'dan yaz tatiline geldi o gün. On iki yaşında kendi hâlinde bir çocuktü. Zinaida hemen tanıştırdı bizi:

- Volodyacığım! (*) (Bu adla ilk defa çağırıyordu beni.) İşte size bir arkadaş, daha. Hem adaşınızdır, onun adı da Vladimir... Biraz içine kapanık ama, hoş çocuk... Umarım birbirinize ısınır arkadaş olursunuz. Ona Neskugnoye'yi gezdirin, ağabeyilik edin burada, olmaz mı? Siz de iyi çocuksunuz, biliyorum.

(*) Volodya, Vladimir'in küçültölmüş adı.

İçten bir şefkatle ellerini omuzlarıma koydu. Ne diyebilirdim; yeni durumun hoşuma gitmediğini söyleyemezdim elbette, ama kardeşiyle arkadaşlık etmek beni de çocuklaştırıyordu... Adaşımınla sessizce bakiştık. Zinaida bize bakıp gülüyordu. Sonra birbirimize doğru itti:

- Hadi kucaklasın, iki Volodya! Kucaklaştık.

- Bahçeye çıkalım mı? dedim çocuğa. Volodya'nın, asker okulu öğrencilerine özgü kabaca bir sesi, kısa kesik konuşması vardı. Zinaida hep o neşeli gülüşle kardeşine bakıyordu; yüzünde o günkü gibi canlı, sağlıklı renkleri çoktandır görmemiştim.

Volodya'yı bahçemize götürdüm. Eski bir salıncağımız vardı. Oturtup sallamaya başladım. Kalın çuhadan, yaldızlı şeritlerle işlenmiş resmî elbisesiyle dimdik oturmuş, salıncağın iplerine sınıksıkı tutunuyordu.

- Bu sıcakta nasıl dayanıyorsun buna, dedim. Yakanı aç bari!

- İstemez; alışmışız biz.

Yüzü ablasına benziyordu; özellikle gözleri... Bu çocukla ilgilenmek hem hoşuma gidiyor, hem de bana ince, iç kemirici bir hüznün veriyordu. "Ben de onun gibi çocuk oldum şimdi... Oysa ki daha dün..." diye düşünüyordum. Birdenbire, gece düşürdüğüm çakı hatırıma geldi. Otlar arasında buldum; Volodya bayıldı buna, gönlü hoş olsun diye verdim. Kalın bir pisi pisi kesip düdük yaptı, üflemeye başladı. Eh... Dünkü Otello da geri kalmadı, o da üfledi biraz...

Fakat aynı akşam Zinaida onu bahçenin تنها köşesinde yakalayıp,

- Pek neşesizsiniz Woldemar, yine ne oldu? diye sorunca Otello'nun onun kollarına atılarak nasıl hıçkırarak hıçkırarak ağladığını bir gören olsaydı!

Bu beklenmedik ağlama krizi Zinaida'yı korkuttu.

- Ne oldu, söylesenize Volodya!.. Ağlamayın öyle, diye tekrarlıyordu.

Cevap alamayınca, beni göz yaşlarımdan sırsıklam olmuş yanaklarımdan öpmek istedi. Başımı çevirdim, hıçkırıklarla boğularak,

- Bırakın... Biliyorum, her şeyi biliyorum artık... dedim. Niçin oynadınız benimle? Aşkımı ne yapacaktınız?

Zinaida'nın hâli birden değişti, yüzü durgunlaştı:

- Haklısınız... Size karşı suçluyum... Çok suçluyum, Volodya!

Parmaklarını birbirine geçirmiş, ellerini sıkıyor, heyecanlı heyecanlı konuşuyordu:

- İçimde ne kötü, ne karanlık, günâhlı yönlerim var bilemezsiniz! Ama hepsi bitti artık... Sizi yalandan değil, gerçekten seviyorum.

Sustu; bir düşünceye dalmış hâli vardı. Sonra bir şey hatırlamış gibi toparlandı:

- Şey, neymiş o bildikleriniz?..

Ne söyleyebilirdim?.. Karşımda durup yüzüme bakıyor, ben de bakışının altında bütün varlığım ile eriyerek, ona daha çok, daha derin bağlanıyordum.

On beş yirmi dakika sonra üçümüz bahçede koşmaca oynuyorduk. Ben de Zinaida ve kardeşi gibi gülüyordum. Yine de zaman zaman şişmiş göz kapaklarımdan altından yanaklarıma birkaç damla gözyaşı süzülüyordu... Boynumda, çıkar-dığım kravatım yerine Zinaida'nın saç kurdela'sı bağlıydı. Oyunda bir kere onu belinden yakalayınca sevincimden çığlık attım. Onun elinde oynuyordum!..



Başarısızlıkla sonuçlanan o geceki maceramdan sonraki haftanın nasıl geçtiğini anlatmam gerekseydi büyük bir güçlük çekerdim. Hummaya tutulmuş gibiydim o günlerde... Birbirlerine zıt duygular, düşünceler; şüphe, umut, sevinç ve acılar içimi didik didik ediyordu. Yaşıma göre yaptığım incelemeden, bunun sonuçlarından korkuyordum. Neşesizdim, günümü gün etmeye bakıyordum. Yalnız geceleri - besbelli yaş gereği - deliksiz uykuya dalar, her şeyi unuturdum.

Babama eskisi gibi sokulamıyor, ama Zinaida'ya karşı aynı şeyi yapamıyordum. Beni ateşin pervaneyi çekmesi gibi çekiyordu... Sevilmediğimi bilmek, hele bunu kendi kendime açıklamak pek acı geliyordu, yine de o yakıcı ateşin çevresinde dönmeye devam ediyordum. Sonunda beklenmedik bir olay durumu, özellikle benim durumumu değiştirdi:

Bir sabah uzunca bir gezintiden öğleye doğru eve döndüğüm zaman sofracımız, yemeği yalnız yeyeceğimi haber verdi. Babam dışarı çıkmış, annem rahatsızlandığı için yemek yemeyecekmiş... Ev halkının hâline, ben yokken bir şeyler olduğunu sezdim. Bir şey sormadım. Ama yemekten sonra, arkadaşça konuştuğum, şiir meraklısı, gitar çalmakta gerçekten usta olan genç sofracımız Filip olayı anlattı.

Annemle babam adamakıllı kavga etmişler. Annem bağıra bağıra konuştuğu için söyledikleri ta kadın hizmetçilerin odasına kadar duyulmuş. Fransızca konuştukları halde Pa-

risli bir terzi yanında beş yıl çalışmış olan annemin oda hizmetçisi Maşa hepsini anlamış.

Kavganın sebebi, babamın komşu matmazelle görüşüp gezmesiymiş... Annem ihânetini yüzüne vurmuş. Babam önceleri pek aldırmamış ama, sonra birden öfkelenerek aneme, "yaşlı olduğu hakkında" falan birkaç acı söz söylemiş... Ağlamaya başlayan annem, babamın yaşlı prensese sözde verdiği bir para senedini hatırlatmış, ana-kız için çok kötü şeyler söylemiş. Babam da annemi tehdit etmiş, evden fırlayıp gitmiş.

- Ne olduysa, o adsızın mektubu yüzünden oldu, dedi Filip. Arabozucunun biri yazmış, imza koymamış... Yoksa bu işler dünyada meydana çıkmazdı.

- Asla faslı var mıydı ?

İlgisiz görünmeye çalışarak sorduğum zaman heyecanımdan bayılacaktım.

Filip anlamlı bir göz kırpmasıyla,

- Olmaz olur mu! dedi. Gerçi babanız böyle işlerin ustasıdır; yapar, kimsenin rûhu duymaz. Ama bazen terslik olur işte. Meselâ araba tutmak gerekirse... Eloğlunun ağzına kilit vuramazsın... Ağızdan ağıza duyulur.

Filip'i gönderdim, kendimi yatağa attım. Ama geçen seferki gibi ağlayıp umutsuzluk içinde çırpınmadım, saflıkla şaşmadım, hattâ babama kinim yoktu. Öğrendiğim gerçek gücümün üstündeydi, altında eziliverdim. Her şey bitmişti, içimdeki hayal çiçekleri üstüne bir ayak bastı, onları çiğneyip ezdi...



Ertesi sabah annem şehre taşınacağımızı haber verdi. Hiç hesapta olmayan, mevsimsiz göçtü bu. Babam odasına gidip epey yanında kaldı. Ne konuştuklarını bu defa duyan olmadı, ama annem artık ağlamıyordu. Sakinleşti, yemeğini odasına isteyip karnını doyurdu.

O gün akşama kadar kırlarda dolaştım. Zasekinler'in evinden yana başımı çevirip bakmadım bile. Evde tuhaf bir sahneyle karşılaştım. Babam salonda, ziyarete gelen Kont Malevski'nin koluna girmiş, onu antreye doğru götürüyordu. Kapıda duran uşağın yanında, oldukça soğuk bir tavırla,

- Kont hazretleri, birkaç gün önce bir evden kapı dışarı edildiğinizi duydum, dedi. Şimdilik uzun boylu açıklamaya gerek görmüyorum, şu kadarını söyleyeyim: Evimi bir daha huzurunuzla şereflendirecek olursanız, sizi pencereden atarım. Yazınızı beğenmedim.

Kont ufalıp büzüldü, dişlerini sıkarak çene kemiklerini oynattı, dayak yemiştten beter bir şekilde kendini sokağa attı.

Göç hazırlıklarına başlandı. Moskova'da, Arbat dolayında bir evimiz vardı. Galiba babam da yazlıkta oturmaktan bıkmıştı, Neskuçnoye'den isteyerek ayrılıyordu. Gürültüsüz, telâssız toplanıyorduk; besbelli annemi sorun çıkarmamak için kandırmıştı. O kadar ki, annem prensese kısa bir veda mektubu yollamış, rahatsız olduğu için bir daha görüşemeyeceklerine üzüldüğünü bildirmişti.

Bütün bu olaylar beni serseme çevirdi; duygularını uyuşmuş, her şeyin bir an önce bitmesinden başka isteğim yoktu. Aklıma saplanmış tek bir şey vardı: Genç bir kız, ne de olsa bir prenses, babamın serbest bir erkek olmadığını bilerek; önünde hiç değilse şu subay Beiovzorov'la evlenmek imkânı varken, nasıl böyle bir maceraya atılabilirdi? Geleceğini ayak altına almaktan hiç mi korkmamıştı? "Demek aşk, tutku, bağlılık böyleymiş..." diye düşünüyor, Luşin'in bir kere kendini başkaları için feda etmenin zevkinden söz açtığını hatırlıyordum.

Zinaida ile vedalaşmadan gidemezdim. Uygun bir fırsat bulup evlerine gittim. Yaşlı prenses beni salonda karşıladı. Her zamanki soğuk, sevimsiz hâli vardı. Burnuna enfiye dolururken,

- Bu ne erken gidiş böyle, oğlum? diye azarlarcasına söyledi.

Yüzüne dikkatle baktım. Filip'in, para senedi hakkındaki sözleri içimi bulandırmıştı. Ama prenseste kuşku uyandıracak bir durum görmedim. Ya da o zaman öyle geldi bana. Tam o sırada bitişik odadan Zinaida çıktı, yanıma geldi. Siyahlar giymişti, saçları dümdüz, kıvrılmamıştı. Sessizce beni elimden tutup odasına götürdü.

- Sesinizi duydum da odamdan çıktım; dedi. Çok vefasız çocuksunuz, bizi ne çabuk unuttunuz!

- Vedalaşmaya geldim, prenses. Belki son görüşmemiz bu... Herhalde duymuşsunuzdur: Moskova'ya gidiyoruz...

Zinaida içime işleyen bakışını gözlerime dikti,

- Duydum, evet; dedi. Geldiğiniz için teşekkür ederim. Doğrusu sizi bir daha görmeyeceğimi sandım... Hakkımda kötü düşünmeyin, Volodya. Bazen üzdüm sizi ama, gene de düşündüğünüz gibi değilim ben.

Başını çevirip alnını pencereye dayadı.

- Emin olun öyle değilim... Biliyorum, kötü şeyler düşünüyorsunuz hakkımda...

- Ben mi?!

- Siz ,evet... siz.

- Ben... diye tekrarladım; kalbim yeniden karşı gelmez bir büyünlük etkisiyle titredi. İnanın bana, Zinaida Aleksandrovna; ne yaptığınız şeyler, ne bana çektiğiniz acı sizi ömrümün sonuna kadar sevmeme engel olur. Her şeye rağmen seveceğim, size tapacağım!

Zinaida hızla bana döndü, kollarını açarak başımı sardı, içten, ateşli ateşli öptü. Bu uzun, sıcak veda öpücüğü bana mı, başkasına mı aitti, orasını Tanrı bilir... Bunu düşünecek durumda değildim, zevkini doya doya aldım.

- Elveda, dedim. Elveda güzel prensesim!.. Zinaida kollarımdan sıyrılarak dışarı kaçtı. Ben de yaşlı prensesle vedalaşmadan doğruca eve gittim. Ayrılış anındaki duygularımı inceleyecek durumda değildim; ama bunu bir daha duymak istemezdim. Gene de, böyle şey duymadan yaşamış olsaydım, kendimi şansız sayardım.

Moskova'ya taşındık. Geçirdiğim sarsıntıdan kolay kolay sıyrılamıyordum; bir zaman çalışmadım, içimdeki yara ağır ağır kapanıyordu. Bununla birlikte babama kırgın değildim, tam tersine - psikologlar bu hâli istedikleri şekilde açıklasınlar - babam bu olaydan sonra gözümde daha çok büyüdü, bana daha çekici göründü...

Birgün bulvarda doktor Luşin'le karşılaştık; bayağı sevindim. Bu adamı dosdoğru, ikiyüzlü olmadığı için beğeniyordum. Uyandırdığı anıların etkisi de sevincimi arttırmıştı her halde. Heyecanla elini sıktım.

Luşin kaşlarını çatarak dikkatli bir bakışla beni süzdü

- Oo, burada mısınız delikanlı? Durun şöyle bakayım size... Eh, gerçi renginiz hâlâ sarı, ama gözlerinizde Neckuçnoye'deki yaşımıza uymayan kötü şeyler yok artık. Fimo olmak

tan kurtuldunuz, iyi, memnun oldum, umarım çalışmaya da başladınız.

İç çektim. Yalan söylemek istemiyordum, gerçeği açıklamaktan da utanıyordum. Luşin hâlimden anlayan tavırla,

- O da düzelir, dedi. Yavaş yavaş... Önemli olan, normal hayata dönmek, kendinizi tutkulara kaptırmamak. Ben başkasının iradesiyle cennete gitmektense, - sadece ben istedim böyle - cehenneme sürüklenmeyi tercih ederim. Bana gelince hep öyleyim... Öksürüyorum. Belovzorov da... Duymadınız mı?

- Yo. Ne oldu ona?

- Kayıp. Kafkasya'ya gitmiş, orada kendisinden haber alınamamış... İşte size ders olsun, delikanlı.

Luşin bir an sustu, dalgın bir bakışla yoldan geçenleri izledi. Sonra devam etti:

- Bu işlerin püf noktası nedir, biliyor musunuz? Zamanında çekilebilmek, düştüğünüz ağdan zedelenmeden çıkmak... Siz sıyrılabildiniz; şansınız varmış... Bir daha yakalanmamaya bakın. Hadi güle güle!



Moskova'ya geldiğimizden beri babam her gün ata biniyordu. Nefîs bir İngiliz safkanı vardı. "Elektrik", boynu ince, uzun bacaklı, yorulmak bilmez sinirli bir hayvandı. Ona babamdan başkası binemezdi.

Birgün, uzun zamandır yüzü gülmeyen babamı oldukça neşeli gördüm; mahmuzlarını takmış, elinde kırbacını döndüre döndüre ata binmeye hazırlanıyordu.

- Ben de geleyim mi, baba? dedim.

Güldü.

- Senin o mendeburunla mı?.. Birdirbir oynayalım, daha iyi.

- Yo, o kadar kötü değil hayvanım. Mahmuzla yetişirim sana.

- Peki, gel.

Çıktık. Kara yağız, bodur olmakla birlikte güçlü, oldukça hızlı koşan bir atım vardı. Yine de "Elektrik" tırısı kalkınca benimki olanca hızıyla ona koşarak ancak yetişebilirdi.

Babamın ustaca binişini, atın üstünde şahane duruşunu hisseden "Elektrik", binicisiyle övünüyordu âdetâ. Bulvarı boydan boya dolaştık, Devîçi meydanına uğradık, birkaç engel atladık. Engel atlamaktan önce korkardım ama, babamın tabansızlıktan iğrendiğini bildiğim için dişlerimi sıktım, alıttım.) İki kere Moskova ırmağını geçtik. Atımın yorulmaya başladığını gören babam, dönmek için işaret vermek üzereyken birdenbire niyetinden vazgeçti. Kırım geçidini saptı. Atı

nı kıyı boyunca olanca hızıyla sürdü. Peşinden yetişmeye çalışıyordum. Babam rıhtımda, bir kalas yığınının önünde durdu, attan indi. Dizginleri bana uzatarak,

- Biraz bekle burada; dedi, dar bir sokağın içine saparak gözden kayboldu.

Atları sahil boyunca gezdirmeye başladım. "Elektrik", ikide bir huysuzlanıyor, ben durunca ayağıyla yere vuruyor, atımın boynunu dişliyor, kısacası bir safkana özgü şımarıklıklar yapıyordu. Babam bir türlü gelmiyordu. İrmaktan tatsız bir nem yayıldı; bir de yağmur yağmaya başlayınca canım büsbütün sıkıldı. Rahat durmayan "Elektrik" e çatıyor, öfke mi ondan alıyordum.

Dolaşa dolaşa görmekten bıktığım boz rengi kalaslar yağmurdan benek benek oldu. Sıkıntıdan patlayacaktım... Babam görünürlerde yoktu. Oranın bekçilerinden olacak, Finli'ye benzeyen bir yaşlı yanıma geldi. Kalaslar gibi o da boz rengiydi. Başında çömlek biçiminde aynı renkte kocaman bir asker şapkası vardı; elinde balta tutuyordu. (Moskova ırmağı kıyısında balta ile ne yapardı acaba bu adamcağız?..) Yaklaştı, kocakarı surati gibi bumburuşuk suratını bana doğru uzatarak,

- Ne işin var burada, küçük bey? Ver hayvanlarını da ben gezdireyim bari, dedi.

Ses çıkarmadım. Bekçi bu defa benden tütün istedi. Hem adamı başımdan savmak, hem de zaman geçirmek için babamın gittiği yana birkaç adım yürüdüm, sokağın ucunda, köşe başında durdum. Dönemecin kırk elli adım ötesinde ufak ahşap bir evin önünde ayakta baba ı duruyordu. Sırtı bana dönüktü; pencerenin kenarına abanmış, içerde bulunan biriyle konuşuyordu. Koyu renk elbise giyen, perdenin vücudunu yarısına kadar maskeleyiği kadını, Zinaida'yı tanıdım.

Şaşkınlıktan bir an bocaladım, kaçacak oldum. "Babam bu yana bakar, beni görürse ne yaparım,?.." Fakat açıklaya-

mayacağım bir duygu; meraktan, kıskançlıktan, korkudan da güçlü bir duygu beni oraya mıhladı. Konuştuklarını işitmeye çalışıyordum. Babam, Zinaida'ya bir şeyler ya rica ediyor ya da onu ikna etmek istiyordu. Zinaida karşı koyuyor gibiydi. Güzel yüzünün ciddî, hüzünlü hâli hâlâ gözümün önünde... Bağlılık, keder, sevgi ve - başka tarifini bulamadığım için - bir umutsuzluk diyeceğim, akıyordu yüzünden. Gözlerini yere indirmiş kısa, kesik konuşuyor, durmadan gülümsüyordu. Bu kederli hâline uygun tevekkül dolu, acı bir gülümseme-ydi. Son günlerin Zinaida'sını buldum bu gülümsemede...

Babam birdenbire omuzlarını oynatarak şapkasını düzeltti. (Sinirli anlarında hep böyle yapardı.) Sesini yükselterek,

- Bu şeyden ayrılmanız (Belli ki yaşlı prenses) gerek dedi, cümleyi bitirmedi.

Zinaida doğruldu, onu susturmak ister gibi elini uzattı. O anda gözlerime inanmadığım bir şey gördüm: Babam, ceketinin kenarından ucuyla toz tanelerini silkelediği kırbacını kaldırdı. Zinaida'nın dirseğine kadar çıplak koluna sert, ısıklı bir vuruşun indiğini duydum...

Bağırmmak için kendimi güçlkle tuttum. Zinaida sendeledi, babama sessizce baktı, sonra ağır bir hareketle başını eğerek kolundaki kıpkırmızı kırbaç izine dudaklarını değdirdi. Babam kırbacını yere fırlattı, sokak kapısının basamaklarını ikişer ikişer atlayarak yukarı çıktı, eve daldı... Zinaida ona döndü, başını arkaya atmış, kollarını genişçe açarak bekliyordu. Pencereden çekildiler.

Oradan bir suç işlemişim gibi kaçtım. Şaşkınlığımdan yararlanarak "Elektrik" i az kalsın kaçırıyordum... Irmak kenarına döndüm. Gördüklerimin anlamını kavrayamıyordum. Genel olarak duygularına hâkim olmasını bilen babamın arada bir sinir krizlerine tutulduğunu görmüştüm. Yine de denmi- sahnenin anlamı benim için kapalıydı. Zinaida'nın o andaki

bambaşka hâli, bakışı, kırbaçlanan kolunu öpmesi içimde, hayatımın sonuna kadar silinmez bir hâtıra olarak kaldı. Sahilde kıpırdanmadan durarak suya bakıyor, gözlerimden akan yaşların farkına varmıyordum. "Dayak yiyor... Tanrım, nasıl şey bu?.." diye mırıldanıyordum.

Birdenbire babamın,

- Nereye daldın öyle, Vladimir, versene atımı! demesiyle toparlandım. "Elektrik" in dizginlerini sessizce uzattım.

Babam çevik bir hareketle hayvanın sırtına atladı. Boş durmaktan sıkılan "Elektrik" dans eder gibi, salına salına birkaç adım attı, sonra birden şaha kalkarak geniş bir sıçrayışla öne atıldı. Babam bu coşkunluktan hoşlanmamıştı galiba, atın hızını kesmeye kalktı. Öteki başına buyruk gitmeye devam edince, boynuna yumruk indirdi.

- Ters şeytan, kırbacım da yok... diye söylendi.

Deminki kırbacın ısıklı vuruşunu duyar gibi oldum, ürpeldim.

- Kırbacın nerede, baba?

Cevap vermedi, "Elektrik"i tırısı sürdü. Yüzünü görmek için ona ulaştım. Yan yana gidiyorduk. Besbelli bir şey söylemek için,

- Beni beklemekten sıkıldın mı? diye sordu.

- Biraz. Kırbacını düşürdün mü, baba? Bana yan yan bakarak,

- Hayır, düşürmedim, attım... dedi.

Yere bakarak düşünceye daldı. Yüzünün sertliği birden yumuşadı; o andaki sonsuz şefkat, acıma ifadesini bir daha görmedim onun yüzünde. Atını yeniden hızlandırdı. Bu defa yetişemedim, eve ondan bir çeyrek sonra geldim.

O gece çalışma masamda kitaplarımı, defterlerimi karıştırırken kafam hep gündüz ki olayla doluydu: "Dayak yemek, sevdiği elden olsa bile... Buna başkaldırmadan katlan-

mak şerefsizlik değil mi?" diye düşünüyordum. Değilmiş... Hey gidi kurduğum hayaller!..

Son ay beni epey olgunlaştırmıştı. Aşkı, heyecan ve acılarım öyle ufak, silik, çocukça; yaşamadan, sadece tahminlerle hayalimde yarattığım macera öyle kof, değersiz göründü ki, elimde olmadan kendimi zavallı ve gülünç görmeye başladım..

O gece garip, korkunç bir düş gördüm. Basık, karanlık bir odaya girmişim. Babam kırbaç elinde, alabildiğine kızmış, olduğu yerde tepiniyor, Zinaida odanın bir köşesine sinmiş, bu defa kolunda değil, alnında kıpkırmızı bir çizgi var... Birdenbire, kanlar içinde Belovzorov beliriyor, yüzü karma-karışık, bembeyaz dudaklarını tuhaf şekilde buruşturarak babama bir şeyler bağılıyor, üzerine atılmak istiyor...

İki ay sonra üniversiteye girdim. Altı ay sonra da babamı kaybettim. Babam inmeden ölmüştü. Ailece Petersburga yeni yerleşmiştik. Ölümüne birkaç gün kala Moskova'dan bir mektup almıştı. Bu mektup onu çok heyecanlandırdı. Annemle uzun uzun konuştu, bir şeyler rica etti. Hattâ sonradan duyduğuma göre, konuşmaları sırasında ağlamıştı... O zamana kadar babamın ağladığını ne gördüm, ne de işittim.

İnme indiği günün sabahı bana Fransızca olarak bir mektup yazmaya başlamıştı: "Kadın aşkından koru kendini, oğlum. Bize mutlulukla birlikte zehir sunan bu duygudan kork!" diyordu mektubunda.

Annem, babamın ölümünden sonra Moskova'ya oldukça büyük miktarda para yolladı.



Dört yıl geçti. Üniversiteden yeni çıkmıştım. Ne yapacağımı, nereye başvuracağıma henüz karar vermeden başıboş geziyordum. Bir gün tiyatrodan Maydanov'la karşılaştım. Şair, dünya evine girmiş, ev bark sahibi olmuş, bir yerde çalışıyordu. Böyle olmakla birlikte, fazla değişmemişti: Eski gibi yerli yersiz heyecanlanıp taşıyor, durup dururken ke-derleniyordu.

Şundan bundan konuşurken,

- Haberiniz var mı?: Bayan Dolskaya burada; dedi.

- Kim bu Bayan Dolskaya?

- Aa, unuttunuz mu?!.. Aşkolsun! Hepimizin - sizin de - âşık olduğumuz güzel prenses Zasekina'dan söz ediyorum. Neskuçnoye'de yazlık küçük bir evde oturan ana kız... Hatırladınız mı?

- Dolski ile mi evlenmiş?

- Evet.

- Simdi burada mı, tiyatrodan mı ?

- Hayır; ama Petersburg'da. Bugünlerde Avrupa'ya gidiyormuş.

- Kocasını nasıl bir adanı?

- İyi bir çocuk. Moskova'da bir zaman birlikte çalıştık. Hem paralıymış. Doğrusu, prenses için o konudan sonra... Tabii biliyorsunuz ya!.. (Maydanov anlamlı anlamlı gülüm-sedi) Koca bulmak kolay olmadı... Problemi vardı çünkü...

Ama ondaki zekâ ile bunun ne önemi var! Çaresini bulmuş elbette. Gidin, görüşün. Herhalde memnun olur. (Gülümse-di). Eskisinden de güzel!

Maydanov bana Zinaida'nın adresini verdi. Zinaide Demut Otelî'nde kalıyordu.

Bütün anılarım birdenbire depreşti. Hemen ertesi gün gidip "ilk aşkım" ı görmeye karar verdim. Yazık ki bir sürü iş, çeşitli engeller çıkınca bütün isteğime rağmen gidemedim.

Bir iki hafta geçti. Demut Otelî'ne gittiğim gün Bayan Dolska'yı sorduğum zaman, dört gün önce, dünyaya çocuk getirirken öldüğünü haber aldım. İçim burkuldu. "Görmek elimdeyken görmedim, bundan böyle de göremeyeceğim..." diye acıyla düşündüm.

Otel kapıcısına bön bön bakarak,

- Öldü ha?.. diye tekrarladım.

Otelden yavaş yavaş çıktım, gelişigüzel yürüdüm. Geçmiş günlerin hayallerine kendimi bırakarak gidiyordum. Bu genç, ateşli varlığın heyecanlı, telâşlı hayatı böyle mi sonuçlanmalıydı?.. Toprağın nemli karanlığında, dar bir tahta sandığın içinde çürümeye mahkûm olan sevdiğim yüzünü gözlerini, saç buklelerini görür gibi oldum. Belki şuracıkta, henüz hayatta olan bana pek yakındaymış... Belki babama kavuşmuştu artık...

Bunları düşünürken, şairin,

- Kayıtsız dudakların ulaştırdığı ölüm haberini duygusuzca dinledim... sözlerini hatırladım,.

Ah gençlik! Hiçbir şey umursadığın yok senin. Sanki dünya nimetlerinden faydalanman sona ermeyecekmiş gibi. Kedere, acılara, aldırдың yok, onlarda bile hoş bir yön bulursun. "Ben yaşıyorum ya!.." diye böbürlenirsin. Çünkü çam dilik günlerin nasıl yıldırım hızıyla ardı ardından geçtiğinin farkında değilsin.

Senin güzelliğinin sırrı belki de her şeyi yapabilmenin gücünde değil, bunun imkânına inanmandadır. Gücünü değerinden daha çok ciddiye alarak, "Ah, zamanımızı boş şeylerle öldürmeseydik neler yapmazdık!.." diye içten bir inançla söyleyebilene ne mutlu!

Kendimi düşündüm. İlk aşkımın hayali üzerine eğilirken sadece kısa bir ân, onu hafif bir hüznle anmıştım. O anlarda bile içim bugünle yarına ait düşüncelerle, çeşitli plânlarla doluydu.

O günler de geldi geçti. Bugün hayatım yavaş yavaş soğuk kışa girerken baharımda yaşadığım tatlı fırtınadan kalan anılardan daha temiz, daha değerli neyim kaldı?

Yine de kendime karşı haksızlık etmemeliyim, başımda kavak yelleri estiği çağımda bir gün, ölümlü dünyanın ötesinden gelen bir sese kayıtsız kalmadım.

Zinaida'nın ölümünü öğrendikten birkaç gün sonra, o sıralar oturduğum evde yaşlı, kimsesiz bir kadının ölmek üzere bulunduğunu haber almıştım. Garip bir kuvvet beni hastanın ölüm döşeğine çekti.

Kuru tahta üstünde, başının altında sadece bir torba, pıncıklarla örtülü, ölümle pençeleşen bir kadın gördüm. Ömrü boyunca gün görmeden, bir lokma ekmek için didinip hırpalanırken şimdi onu rahata kavuşturan ölüme var gücüyle karşı koymaya çalışıyordu. Son gücünü toplayarak haç çıkarıyor, "Tanrım, günâhlarımı bağışla..." diye fısıldıyordu. Ancak son anda, bilincinin sönmesiyle gözlerindeki ölüme karşı korku ve dehşet ifadesi silindi.

Hiç unutmam, o dakikada, yoksul kadının ölüm döşeğinin karşısında aklıma Zinaida geldi; onun hesabına korkuyla karışık bir kuşku duydum. Hemen orada pek içten bir şekilde onun için sonra da babam ve kendim için, dua ettim.

İLK AŞK

TURGENYEV

“İlk Aşk” bir platonik aşkın öyküsü, babası tarafından aldatıldığını son anda fark eden bir gencin başından geçen olayların öyküsüdür.

Vladimir 16 yaşında, hayatın gerçekleriyle henüz yüz yüze gelememiş, varlıklı bir ailenin üniversite sınavlarına hazırlanan bir oğludur. Delikanlı başına buyruk yaşarken, mahallelerine yeni taşınan kapı komşularının kızı Zinadia'yı görür ve ona aşık olur. Ama ortada aşılması güç büyük bir engel vardır: Genç kızın delikanlıdan beş yaş büyük olması, herkese tepeden bakması... Zinadia o çevresinde pervane gibi dönen erkeklerle gönlünü eğlendirmekte ve oyuncak gibi oynamaktadır.

Vladimir ne kadar uğraşsa da aşkına karşılık bulamamaktadır. Tam bu sırada bir raslantı delikanlının bütün hayallerini yıkıverir: Zinadia, Vladimir'in babasıyla çılgıncasına ve tutkulu bir beraberlik yaşamakta ve sevişmektedir.

“İlk Aşk” İvan Turgenyev'in başlı başına bir şaheseridir. Eseri bir solukta okuyacak, olaylar yumağında kaybolacak, aşkın ve tutkunun dipsiz uçurumlarında yuvarlanacaksınız.

ISBN 975-8414-14-3



9 799758 414146